

Βρυξέλλες, 24 Απριλίου 2025
(OR. en)

8235/25

JAI 491
SCHENGEN 22
SCH-EVAL 25
FRONT 95
IXIM 79
MIGR 145
ASILE 34
ENFOPOL 121
COMIX 121
CORDROGUE 45
VISA 60
IS
LI
NO
CH

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια

Ημερομηνία Παραλαβής: 23 Απριλίου 2025

Αποδέκτης: κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: COM(2025) 185 final

Θέμα: ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν 2025

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2025) 185 final.

σνημμ.: COM(2025) 185 final

Βρυξέλλες, 23.4.2025
COM(2025) 185 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν 2025

Έκθεση για την κατάσταση του Σένγκεν 2025

40ή επέτειος της συμφωνίας του Σένγκεν

1. Το Σένγκεν ως στρατηγικό πλεονέκτημα

Η συμφωνία του Σένγκεν, η οποία υπεγράφη στις 14 Ιουνίου 1985, σηματοδότησε την έναρξη μιας νέας εποχής στρατηγικής συνεργασίας και βαθύτερης ολοκλήρωσης με επίκεντρο την ελευθερία και την ασφάλεια των πολιτών. Το όραμα ήταν απλό αλλά βαθύ: η οικοδόμηση μιας Ευρώπης στην οποία οι πολίτες θα μπορούν να διασχίζουν τα εσωτερικά σύνορα χωρίς να αντιμετωπίζουν εμπόδια, προωθώντας με τον τρόπο αυτόν την οικονομική ανάπτυξη, τις πολιτιστικές ανταλλαγές και την κοινωνική συνοχή και ενισχύοντας παράλληλα τη συλλογική ασφάλεια.

Η δημιουργία του χώρου Σένγκεν αποτέλεσε καθοριστική στιγμή στη διαδικασία οικοδόμησης μιας ενωμένης Ευρώπης — μιας Ευρώπης για τους πολίτες της¹. Η συμφωνία του Σένγκεν απέφερε απτά οφέλη αρχικά στις παραμεθόριες περιοχές, οι οποίες βρίσκονται στο επίκεντρο της διαδικασίας ολοκλήρωσης της Ευρώπης, και στη συνέχεια επέκτεινε τα οφέλη αυτά σε ολόκληρη την ήπειρο. Το σχέδιο Σένγκεν, όπως εξελίχθηκε, επεκτάθηκε πέρα από μια απλή συμφωνία για την κατάργηση των συντοριακών ελέγχων. Με την πάροδο των ετών το Σένγκεν εξελίχθηκε σε ένα ανθεκτικό και πολύπλευρο σύστημα, βασισμένο στην αποτελεσματική διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, στους κοινούς κανόνες για τις θεωρήσεις, τις επιστροφές και την αστυνομική συνεργασία, στον στενό συντονισμό μεταξύ των εθνικών αρχών και στη στενότερη διεθνή συνεργασία. Καθώς είναι πλήρως ενσωματωμένο στο πλαίσιο της ΕΕ, έχει αναπτυχθεί τόσο ως προς τον αριθμό των μελών όσο και ως προς το επίπεδο φιλοδοξίας, στοιχείο που συμβολίζει τη δέσμευση της Ευρώπης για ενότητα, ελευθερία και ασφάλεια.

Τέσσερις δεκαετίες μετά τη δημιουργία του, ο χώρος Σένγκεν είναι κάτι πολύ περισσότερο από ένα απλό σύμβολο κινητικότητας: είναι ένα όχημα για τη βελτίωση της ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση των επιχειρήσεων και ένα μέσο για την ενίσχυση της παγκόσμιας θέσης των μελών του. Σήμερα, το Σένγκεν αποτελεί τον πυρήνα μιας ισχυρότερης και ασφαλέστερης Ευρώπης, διευκολύνοντας την καθημερινή ζωή περισσότερων από 450 εκατομμυρίων Ευρωπαίων. Το Σένγκεν παραμένει ένα έργο που σχεδιάστηκε προς όφελος των πολιτών και το οποίο επίσης εξελίχθηκε σε στρατηγικό πλεονέκτημα της Ένωσης, με τρεις τρόπους.

Πρώτον, ως βασικός παράγοντας διευκόλυνσης της ενιαίας αγοράς, ο χώρος Σένγκεν αποτελεί κρίσιμο μοχλό οικονομικής ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και οικονομικής κυριαρχίας

¹ Σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Fontainebleau, Συμπεράσματα της προεδρίας, Ιούνιος 1984, [1984_June_-_fontainebleau_eng_.pdf](#)

της Ευρώπης. Σε ένα όλο και πιο ασταθές παγκόσμιο τοπίο με την επανεμφάνιση γεωπολιτικών εντάσεων και γεωοικονομικού ανταγωνισμού, η ευρωπαϊκή οικονομία έχει ανάγκη από ένα περιβάλλον χωρίς φραγμούς για να ανθίσει, καθώς και από μικρότερη έκθεση σε εξωτερικές εξαρτήσεις. Ο χώρος Σένγκεν ενισχύει τη συλλογική μας ανθεκτικότητα στηρίζοντας την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, υπηρεσιών και προσώπων. Διαδραματίζει καίριο ρόλο στη διατήρηση και την ενίσχυση των αλυσίδων εφοδιασμού σε ολόκληρη την Ευρώπη και στην εδραίωση της ενιαίας αγοράς, όπως υπογραμμίζεται στην έκθεση Letta².

Δεύτερον, το Σένγκεν είναι **η ισχυρότερη απάντηση της ΕΕ στις προκλήσεις ενός κόσμου όπου οι απειλές δεν περιορίζονται πλέον στα εθνικά σύνορα**. Μας δίνει τη δυνατότητα να αξιοποιήσουμε τη συλλογική εμπειρογνώσια και τους συλλογικούς πόρους μας, διαμορφώνοντας ένα πλαίσιο ασφάλειας πολύ ισχυρότερο και αποτελεσματικότερο από το άθροισμα των επιμέρους εθνικών συστημάτων. Το Σένγκεν παρέχει ένα σύνολο εργαλείων, συλλογικών πόρων και ικανοτήτων που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των σημερινών σύνθετων διακρατικών απειλών κατά της ελευθερίας και της ασφάλειας. Οι απειλές αυτές, είτε προέρχονται από οργανωμένα εγκληματικά δίκτυα είτε από εχθρικούς κρατικούς ή μη κρατικούς παράγοντες, δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά από μεμονωμένα κράτη. Στο σημερινό γεωπολιτικό τοπίο και τοπίο ασφάλειας, το Σένγκεν δεν είναι απλώς ένα πλεονέκτημα, αποτελεί πλέον ανάγκη.

Τρίτον, όταν εχθρικοί παράγοντες επιδιώκουν να αποδυναμώσουν και να κατακερματίσουν την Ευρώπη, το Σένγκεν αποτελεί **δύναμη ενότητας, καθώς φέρνει τους Ευρωπαίους πιο κοντά**. Το Σένγκεν προάγει την ενότητα και συμβάλλει σε μια κοινή απτή ευρωπαϊκή ταυτότητα. Αποτελεί ένα βαθιά ενσωματωμένο μέσο πολιτικής άμυνας κατά των προσπαθειών διασποράς διχασμού και δυσπιστίας μεταξύ των Ευρωπαίων.

Προκειμένου οι πολίτες να απολαμβάνουν πλήρως τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που απορρέουν από το κεκτημένο του Σένγκεν, η αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών έχει καθοριστική σημασία, η οποία, με τη σειρά της, βασίζεται στην αποτελεσματική εφαρμογή των συμφωνημένων κανόνων. Τα κοινά πρότυπα για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης, την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, καθώς και για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης πρέπει να τηρούνται αυστηρά και να διασφαλίζεται παράλληλα επαρκής προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Οι αποτελεσματικοί μηχανισμοί επιβολής και η συντονισμένη προσπάθεια σε όλα τα επίπεδα είναι ουσιαστικής σημασίας για τη βιώσιμη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών.

Σήμερα, ακριβώς όπως και το 1985, είναι καιρός να επιβεβαιώσουμε για ακόμη μία φορά την εμπιστοσύνη μας σε αυτό το εγχείρημα, αναγνωρίζοντας ότι βρισκόμαστε σε μια ακόμη καθοριστική στιγμή στην συνεχή προσπάθειά μας για τη διατήρηση και την εδραίωση μιας ισχυρής και ενωμένης Ευρώπης. **Τα στρατηγικά πλεονεκτήματα απαιτούν συνεχή ανανέωση**

² «Much more than a market – Speed, Security, Solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens» (Πολύ περισσότερο από μια απλή αγορά — Ταχύτητα, Ασφάλεια, Αλληλεγγύη. Ενίσχυση της ενιαίας αγοράς για την επίτευξη βιώσιμου μέλλοντος και ευημερίας για όλους τους πολίτες της ΕΕ), Enrico Letta — Απρίλιος 2024. [Enrico Letta – Much more than a market \(Απρίλιος 2024\)](#).

και επενδύσεις, μεταξύ άλλων σε πολιτικό και κανονιστικό επίπεδο, σε επίπεδο πολιτικής, καθώς και σε επιχειρησιακό επίπεδο.

Επένδυση στο Σένγκεν ως στρατηγικό πλεονέκτημα: προώθηση της πολιτικής διακυβέρνησης και του κανονιστικού πλαισίου του χώρου Σένγκεν

Το πλαίσιο διακυβέρνησης του Σένγκεν περιλαμβάνει ένα σύνολο κοινών κανόνων και ένα σύστημα θεσμών και διαδικασιών που καλύπτουν όλες τις πολιτικές και όλα τα μέτρα που στηρίζουν την εύρυθμη λειτουργία του χώρου Σένγκεν. Διασφαλίζει ότι ο χώρος λειτουργεί ομαλά και σύμφωνα με στόχους πολιτικής που βασίζονται στις αρχές της κοινής ευθύνης, της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και της τήρησης των συμφωνημένων κανόνων. Βασίζεται στον στενό συντονισμό μεταξύ όλων των αρχών και στη στενή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και με τους αρμόδιους οργανισμούς της ΕΕ.

Κατά τη διάρκεια του κύκλου Σένγκεν της περιόδου 2024-2025, το βαρόμετρο Σένγκεν+ παρείχε τακτική επισκόπηση των κύριων παραγόντων που επηρεάζουν τον χώρο Σένγκεν, εδραιώνοντας την **ανάλυση της κατάστασης του Σένγκεν**. Οι πληροφορίες αυτές ενισχύουν την ετοιμότητα και την ανάπτυξη πολιτικής, για παράδειγμα όσον αφορά την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών, τις θεωρήσεις και τις επιστροφές. Η Επιτροπή και η βελγική προεδρία συνδιοργάνωσαν εργαστήριο με τις χώρες Σένγκεν και τους οργανισμούς του τομέα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων το 2024, στο οποίο υπογραμμίστηκε η ανάγκη εξορθολογισμού των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων, ευθυγράμμισης των ορισμών βασικών δεικτών και μεγιστοποίησης της χρήσης άλλων εργαλείων, όπως το EUROSUR, για την ανταλλαγή πληροφοριών. Οκτώ επιχειρησιακά συμπεράσματα, συμπεριλαμβανομένης της χαρτογράφησης των πλαισίων υποβολής εκθέσεων και της αντιμετώπισης συγκεκριμένων κενών στα δεδομένα, θα διαμορφώσουν τον κύκλο Σένγκεν της περιόδου 2025-2026. Με τον τρόπο αυτόν θα βελτιωθεί το βαρόμετρο+ και θα μετατραπεί σε ένα στοχευμένο και αποτελεσματικότερο εργαλείο για τη βελτίωση της διακυβέρνησης.

Κατά τη διάρκεια της βελγικής προεδρίας σημειώθηκε επίσης πρόοδος όσον αφορά τη δημιουργία κοινού πλαισίου για αυξημένο συντονισμό, όπως προτάθηκε³ από την Επιτροπή το 2024. Δημιουργήθηκε η **Σύνοδος Ανωτάτων Υπαλλήλων Σένγκεν** ως φόρουμ για την αντιμετώπιση θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος και την προετοιμασία των συζητήσεων για το Συμβούλιο Σένγκεν. Η πρώτη συνεδρίαση επικεντρώθηκε στη διακυβέρνηση, τη νομική συνοχή και τη διεύρυνση. Στη δεύτερη συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε υπό την ουγγρική προεδρία επισημάνθηκε η περιφερειακή συνεργασία ως απτή εναλλακτική λύση αντί των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, με την ενίσχυση της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων και τη συνεργασία με τρίτες χώρες. Η εν λόγω σύνοδος θα συνεχίσει να διαδραματίζει καίριο ρόλο στη στήριξη του συντονισμού των πολιτικών.

³ COM(2024) 173 final.

Το παγκόσμιο πολιτικό τοπίο υφίσταται σημαντικό μετασχηματισμό από τον οποίο προκύπτουν τόσο **επιχειρησιακές προκλήσεις όσο και ευκαιρίες**. Η εμβάθυνση και η διεύρυνση του χώρου Σένγκεν θα ενισχύσουν τη συλλογική μας δύναμη για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Απαιτείται στρατηγική αναπροσαρμογή της εφαρμογής των κανόνων και αύξηση των επενδύσεων σε τομείς με τον μεγαλύτερο μακροπρόθεσμο αντίκτυπο, αρχής γενομένης από το **εξωτερικό** με ισχυρή πολιτική θεωρήσεων και στενότερη συνεργασία με τρίτες χώρες. Ταυτόχρονα, πρέπει να διαχειριστούμε αποτελεσματικά τα **εξωτερικά μας σύνορα** και να εστιάσουμε τους πόρους, τον εξοπλισμό και την τεχνολογία μας στην αύξηση της ασφάλειας. Με τον τρόπο αυτόν θα δημιουργηθεί ο χώρος για **εμβάθυνση της συνεργασίας εντός του χώρου Σένγκεν**, ώστε να ενισχυθεί η συλλογική δράση και, παράλληλα, να προωθηθεί η μεγαλύτερη ολοκλήρωση μεταξύ των λαών. Τέλος, ο χώρος Σένγκεν δεν είναι μια συλλογή απομονωμένων μερών, αλλά ένα συνεκτικό σύστημα στο οποίο όλα τα μέρη συνεργάζονται για τη στήριξη των κοινών μας στόχων και την ενίσχυση της συλλογικής μας ανθεκτικότητας.

Ο **εποπτικός ρόλος** της Επιτροπής έχει ενισχυθεί. Με βάση την πρόοδο που έχει σημειωθεί τα τελευταία έτη, η Επιτροπή θα συνεχίσει να αξιοποιεί πλήρως τις επισκέψεις επαλήθευσης, τις νέες επισκέψεις, τις αιφνιδιαστικές επισκέψεις και άλλα εργαλεία επιβολής που έχει στη διάθεσή της. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να χρησιμοποιήσουν κατά προτεραιότητα τη χρηματοδότηση της ΕΕ για την αντιμετώπιση των τρωτών σημείων που εντοπίζονται στις αξιολογήσεις Σένγκεν και στις αξιολογήσεις τρωτότητας του Frontex. Ως εκ τούτου, προτεραιότητα είναι να διασφαλιστεί ότι τα κονδύλια της ΕΕ συνδέονται στρατηγικά με τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις.

Επένδυση στο Σένγκεν ως στρατηγικό πλεονέκτημα: επιχειρησιακή δράση

Ο **μηχανισμός αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν**, ο οποίος συνιστά το κεντρικό στοιχείο διακυβέρνησης, αποτελεί την πυξίδα του συστήματος για τον εντοπισμό ελλείψεων και τομέων που επιδέχονται βελτίωση προτού απειλήσουν την ακεραιότητα του συστήματος και διασφαλίζει την κατάλληλη ισορροπία των μέτρων για την κάλυψη τυχόν κενών. Η αμοιβαία εμπιστοσύνη βρίσκεται στον πυρήνα του Σένγκεν και ο μηχανισμός αξιολόγησης τη μετατρέπει σε πράξη. Οι χώρες Σένγκεν όχι μόνο διασφαλίζουν την αποτελεσματική λειτουργία των συστημάτων τους αλλά και αλληλοϋποστηρίζονται ενεργά, αναγνωρίζοντας ότι η επιτυχία (και οι αποτυχίες) του ενός έχουν αντίκτυπο στη σταθερότητα και την ασφάλεια ολόκληρου του χώρου Σένγκεν.

Το 2024 η Επιτροπή εφάρμοσε το ετήσιο πρόγραμμα αξιολόγησης που οδήγησε στην κατάρτιση ανά χώρα εκθέσεων Σένγκεν για την Κροατία, την Πολωνία, την Ουγγαρία, την Τσεχία και τη Σλοβακία. Η Επιτροπή παρακολούθησε επίσης την εφαρμογή των διορθωτικών μέτρων που ανέφεραν η Ελλάδα, η Ιρλανδία και η Δανία. Τον Φεβρουάριο του 2024 πραγματοποιήθηκαν αιφνιδιαστικές επισκέψεις στα προξενεία της Γερμανίας, της Πολωνίας και της Ισπανίας στη Βομβάη της Ινδίας. Λίγες μόνο σοβαρές ελλείψεις εξακολουθούν να υπάρχουν μετά τον προηγούμενο κύκλο αξιολόγησης, ενώ ο αριθμός των επίμονων ζητημάτων που εξακολουθούν να εκκρεμούν και πρέπει να αντιμετωπιστούν παραμένει σημαντικός.

Στο **παράρτημα 1** παρατίθενται περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την εφαρμογή της αξιολόγησης των δραστηριοτήτων παρακολούθησης και στο **παράρτημα 2** παρατίθεται η συλλογή βέλτιστων πρακτικών που εντοπίστηκαν σε πρόσφατες αξιολογήσεις Σένγκεν.

2. Το πολιτικό πλαίσιο του Σένγκεν: ένα ισχυρό κοινό πλαίσιο διακυβέρνησης

Η αντιμετώπιση των γεωπολιτικών αλλαγών και των επιπτώσεων στην ελευθερία και την ασφάλεια ξεκινά με την εκ νέου προσήλωση σε δύο θεμελιώδεις αρχές: **κοινή ευθύνη και αμοιβαία εμπιστοσύνη**. Κοινή ευθύνη για την προάσπιση των δικαιωμάτων και της ασφάλειας όλων των ανθρώπων σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν. Αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των χωρών Σένγκεν ότι η διαχείριση κάθε μέρους του συστήματος Σένγκεν γίνεται με κατάλληλο και αποτελεσματικό τρόπο σύμφωνα με υψηλά κοινά πρότυπα.

Ο πίνακας αποτελεσμάτων Σένγκεν του 2024 αναδεικνύει ασυμμετρίες στην εφαρμογή των βασικών απαιτήσεων Σένγκεν. Περίπου το 65 % των συστάσεων που εκδόθηκαν στο πλαίσιο του μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί. Οι συνεχιζόμενες ελλείψεις έχουν σημαντικές επιχειρησιακές συνέπειες.

Η πολιτική δράση για την ανανέωση της δέσμευσης για κοινή ευθύνη και αμοιβαία εμπιστοσύνη πρέπει να υποστηριχθεί από **αποφασιστική δράση** τόσο σε πολιτικό όσο και σε επιχειρησιακό επίπεδο, ώστε να διασφαλιστεί η ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων Σένγκεν. Για τον σκοπό αυτόν απαιτείται ένα στιβαρό πλαίσιο διακυβέρνησης Σένγκεν με ισχυρή πολιτική εποπτεία, συντονισμό και λογοδοσία.

Κατά το τελευταίο έτος σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την **εδραίωση του πλαισίου διακυβέρνησης**, η οποία αποτέλεσε βασική προτεραιότητα του κύκλου Σένγκεν της περιόδου 2024-2025. Ειδικότερα, τα ενισχυμένα εργαλεία της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένου του βαρόμετρου Σένγκεν+ και του πίνακα αποτελεσμάτων Σένγκεν, συνέβαλαν στην προώθηση, μεταξύ των χωρών Σένγκεν, της κοινής κατανόησης βασικών ζητημάτων που απαιτούν κοινή δράση, στον εντοπισμό τυχόν κενών στην εφαρμογή και στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ του τεχνικού και του πολιτικού επιπέδου. Με τον τρόπο αυτόν κατέστη δυνατή η υιοθέτηση μιας περισσότερο στρατηγικής προσέγγισης για την εφαρμογή των δραστηριοτήτων αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν και για τη συνέχεια που δίνεται σε αυτές.

Νέες ευκαιρίες είναι δυνατόν να προκύψουν για την πλήρη αξιοποίηση του πολιτικού συντονισμού και της παρακολούθησης. Το Συμβούλιο Σένγκεν, κατά το πρότυπο της Μεικτής Επιτροπής που είχε συσταθεί στο πλαίσιο των συμφωνιών σύνδεσης Σένγκεν, είναι αρμόδιο για την παροχή στρατηγικής καθοδήγησης σχετικά με τις πολιτικές που έχουν αντίκτυπο στη λειτουργία του Σένγκεν. Συμπληρωματικά προς τη σύνθεση του Συμβουλίου για θέματα Εσωτερικών Υποθέσεων, στόχος του Συμβουλίου Σένγκεν είναι η δημιουργία ανοικτού περιβάλλοντος για στενό διάλογο πολιτικής μεταξύ των φορέων λήψης αποφάσεων του χώρου Σένγκεν.

Για να διασφαλιστεί ότι το πλαίσιο διακυβέρνησης αποφέρει πραγματικά αποτελέσματα, είναι αναγκαίο να προωθηθεί η εις βάθος κατανόηση των επιτόπιων δυσκολιών, να ενισχυθεί ο έλεγχος των επίμονων τρωτών σημείων και ελλείψεων και να αναληφθεί μεγαλύτερη συλλογική ευθύνη για αποτελεσματικές λύσεις. Απαιτούνται συνεργασία, αποφασιστική δράση και συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεχιζόμενων ελλείψεων και για τη διαφύλαξη της ακεραιότητας των από κοινού συμφωνημένων κανόνων.

Στον **κύκλο Σένγκεν της περιόδου 2025-2026** θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στον ολοκληρωμένο συντονισμό των πολιτικών και στη λήψη αποφάσεων για όλα τα ζητήματα που έχουν στρατηγικό αντίκτυπο στην ελευθερία και την ασφάλεια σε έναν χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα, **με την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού του Συμβουλίου Σένγκεν.**

- Η Επιτροπή θα στηρίζει τις προσπάθειες για την περαιτέρω ενίσχυση της πολιτικής εποπτείας από το Συμβούλιο Σένγκεν, με σκοπό τη διασφάλιση πιο συντονισμένης δράσης μεταξύ των κρατών μελών σε θέματα που έχουν άμεσο αντίκτυπο στη λειτουργία του Σένγκεν και τη διευκόλυνση των συζητήσεων σχετικά με τις κοινές προκλήσεις.
- Η καθημερινή διαχείριση του χώρου Σένγκεν μπορεί να βελτιωθεί με την περαιτέρω ενίσχυση των κοινών εργαλείων για τον εντοπισμό και την ταχεία και αποτελεσματική αντιμετώπιση των τρωτών σημείων εντός του χώρου Σένγκεν. Η Επιτροπή θα αναπτύξει τον συγκεντρωτικό πίνακα αποτελεσμάτων Σένγκεν για να παράσχει καλύτερη στήριξη στο Συμβούλιο Σένγκεν όσον αφορά τον προσδιορισμό βασικών προτεραιοτήτων για την αντιμετώπιση των κενών και την ανάληψη ταχείας δράσης για τον μετριασμό των αναδυόμενων κινδύνων.

Η Επιτροπή είναι έτοιμη να συνεργαστεί με την τρέχουσα και την επερχόμενη προεδρία για την επίτευξη των στόχων αυτών στο πλαίσιο της προτεραιότητας 1 για τον κύκλο Σένγκεν της περιόδου 2025-2026, όπως περιγράφεται στην ενότητα 5.

Οι εργασίες στον κύκλο Σένγκεν της περιόδου 2025-2026 θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν δράσεις για την ενίσχυση των **εθνικών συστημάτων διακυβέρνησης Σένγκεν** τόσο στις χώρες Σένγκεν όσο και στις υποψήφιες για προσχώρηση στην ΕΕ χώρες. Η Επιτροπή θα διοργανώσει σειρά εργαστηρίων για την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τα ελάχιστα πρότυπα, ώστε τα κράτη Σένγκεν να μπορούν να εφαρμόζουν πλήρως το σύστημα Σένγκεν μέσω αποτελεσματικών πολιτικών και διοικητικών δομών. Οι εργασίες αυτές θα βασιστούν στις εκτεταμένες εξελίξεις και στις δομές διακυβέρνησης που έχουν εδραιωθεί στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων. Η προσέγγιση αυτή θα φέρει σε επαφή όλες τις αρμόδιες αρχές.

Όπως αναφέρεται στις αξιολογήσεις Σένγκεν, και με βάση τη δική της πείρα, η Επιτροπή καλεί όλες τις χώρες Σένγκεν να ορίσουν εθνικό συντονιστή για την εποπτεία όλων των ζητημάτων που έχουν αντίκτυπο στη λειτουργία του χώρου Σένγκεν, εξασφαλίζοντας τη σαφή κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων αρχών.

Σύμφωνα με τη συνέχεια που δόθηκε στη **θεματική αξιολόγηση 2019-2020 των εθνικών στρατηγικών των κρατών μελών για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων**⁴, όλες οι χώρες Σένγκεν έχουν δρομολογήσει εθνικές διαδικασίες για την αναθεώρηση των στρατηγικών τους. Έως το τέλος του 2024, 12 χώρες Σένγκεν είχαν εγκρίνει επίσημα τις αναθεωρημένες στρατηγικές και οκτώ βρίσκονταν στη διαδικασία της έγκρισης. Από τα αποτελέσματα διαφαίνονται αξιοσημείωτες βελτιώσεις, συμπεριλαμβανομένων ισχυρότερων πλαισίων διακυβέρνησης και καλύτερης ενσωμάτωσης των διαδικασιών επιστροφής στις εθνικές στρατηγικές. Οι περισσότερες χώρες Σένγκεν σημείωσαν πρόοδο όσον αφορά την ευθυγράμμιση των στρατηγικών τους με τις προτεραιότητες της ΕΕ, αποτυπώνοντας σε αυτές τις εξελίξεις στην ανάλυση κινδύνου, την επίγνωση της κατάστασης και τη συνεργασία με την ΕΕ.

Ωστόσο, εξακολουθούν να παρατηρούνται σημαντικές ελλείψεις στον προγραμματισμό του ανθρώπινου δυναμικού, στον διωπηρεσιακό συντονισμό και στις χρηματοδοτικές ρυθμίσεις. Λίγες μόνο χώρες Σένγκεν έχουν συνδέσει επιτυχώς τις στρατηγικές τους με σχέδια δράσης, αναλύσεις αναγκών και πλαίσια χρηματοδότησης. Οι εθνικές στρατηγικές εξακολουθούν να μην ενσωματώνουν πλήρως ειδικές διατάξεις σχετικά με τις διασφαλίσεις για τα θεμελιώδη δικαιώματα και την κατάρτιση. Ταυτόχρονα, οι υποχρεώσεις που σχετίζονται με τη διαδικασία ελέγχου διαλογής που καθιερώνεται στο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο πρέπει να ενσωματωθούν αποτελεσματικά και να ευθυγραμμιστούν με το ευρύτερο σύστημα ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων. Οι επενδύσεις στο σύστημα διακυβέρνησης για την ευρωπαϊκή ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων θα παράσχουν μια στέρεη βάση για τη δημιουργία ισχυρών εθνικών πλαισίων διακυβέρνησης Σένγκεν.

3. Το πλαίσιο πολιτικής και το κανονιστικό πλαίσιο: διεύρυνση και εμβάθυνση του Σένγκεν

3.1. Διεύρυνση του χώρου Σένγκεν

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 40 ετών, το Σένγκεν εξελίχθηκε από μια περιφερειακή πρωτοβουλία μεταξύ λίγων κρατών μελών της ΕΕ σε ένα πραγματικό ευρωπαϊκό εγχείρημα⁵. Ο χώρος Σένγκεν έχει διευρυνθεί εννέα φορές για να δημιουργηθεί ο σημερινός μεγαλύτερος χώρος ελεύθερης κυκλοφορίας χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα στον κόσμο.

Η **Βουλγαρία** και η **Ρουμανία** ενσωματώθηκαν πλήρως στον χώρο Σένγκεν την 1η Ιανουαρίου 2025. Η απόφαση του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2024⁶, σε συνέχεια της απόφασής του

⁴ Commission Implementing Decision of 17.12.2020 establishing the report of 2019 - 2020 thematic evaluation of Member States' national strategies for integrated border management (Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 17.12.2020, για την κατάρτιση της έκθεσης της θεματικής αξιολόγησης 2019-2020 των εθνικών στρατηγικών των κρατών μελών για την ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων). [C(2020) 8000 final].

⁵ Το πρωτόκολλο 19 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το κεκτημένο του Σένγκεν το οποίο έχει ενσωματωθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εφαρμόζεται σε 30 χώρες. Οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα έχουν καταργηθεί μεταξύ 29 συμμετεχουσών χωρών.

⁶ Απόφαση (ΕΕ) 2024/3212 του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2024, για τον καθορισμό της ημερομηνίας άρσης των ελέγχων προσώπων στα εσωτερικά χερσαία σύνορα με τη Δημοκρατία της Βουλγαρίας και τη Ρουμανία καθώς και μεταξύ τους (ΕΕ L, 2024/3212, 23.12.2024).

της 30ής Δεκεμβρίου 2023⁷ για το ίδιο θέμα, σηματοδότησε την ολοκλήρωση μιας 18ετούς διαδικασίας, καθώς και οι δύο χώρες έγιναν κράτη Σένγκεν μετά την προσχώρησή τους στην ΕΕ. Με την πλήρη ένταξή τους στον χώρο Σένγκεν, η Βουλγαρία και η Ρουμανία αναμένεται να εξοικονομήσουν δισεκατομμύρια ευρώ, δεδομένου ότι εάν συνεχίζονταν οι έλεγχοι στα εσωτερικά σύνορα, οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στις δύο αυτές χώρες εκτιμάται ότι θα κατέβαλλαν ετησίως δισεκατομμύρια ως αποτέλεσμα των υψηλότερων εξόδων υλικοτεχνικής υποστήριξης, των καθυστερήσεων που επηρεάζουν τις παραδόσεις αγαθών και εξοπλισμού και του υψηλότερου κόστους που πρέπει να καταβάλλουν για τα καύσιμα και τους οδηγούς⁸.

Η **Κύπρος** εργάζεται για την εφαρμογή των συστάσεων Σένγκεν⁹ και η πρώτη της αξιολόγηση Σένγκεν βρίσκεται σε εξέλιξη. Η Επιτροπή στηρίζει την Κύπρο στη διαδικασία της για βαθύτερη ένταξη στο σύστημα Σένγκεν.

Η **Ιρλανδία** αποκλειστικά εξαιρείται από τη συμμετοχή σε όλες τις διατάξεις του εγχειριδίου κανόνων Σένγκεν¹⁰. Δεδομένων των οφελών για την Ιρλανδία και τον χώρο Σένγκεν στο σύνολό του, και αφού ελήφθη έγκριση από το Συμβούλιο για τη συμμετοχή της χώρας σε ορισμένους τομείς¹¹, όπως το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν, καθώς και η αστυνομική συνεργασία και η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, βρίσκονται επί του παρόντος σε εξέλιξη οι δράσεις συνέχειας της αξιολόγησης Σένγκεν της Ιρλανδίας¹². Η Επιτροπή σκοπεύει να εκδώσει την έκθεση αξιολόγησης Σένγκεν¹³ για την Ιρλανδία το 2025. Εάν η αξιολόγηση είναι θετική, το Συμβούλιο θα μπορέσει να θέσει σε εφαρμογή τις εν λόγω διατάξεις¹⁴ στην Ιρλανδία, με αποτέλεσμα την ενίσχυση της συνεργασίας Σένγκεν.

Καθώς η **ΕΕ προετοιμάζεται για περαιτέρω διεύρυνση**, δεδομένου ότι αρκετές υποψηφίες χώρες σημειώνουν πρόοδο στις διαπραγματεύσεις προσχώρησής τους, ο χώρος Σένγκεν

⁷ Απόφαση (ΕΕ) 2024/210 του Συμβουλίου, της 30ής Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την πλήρη εφαρμογή των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν στη Δημοκρατία της Βουλγαρίας και στη Ρουμανία (ΕΕ L, 2024/120, 4.1.2024).

⁸ Το κόστος της μη εφαρμογής του χώρου Σένγκεν για την ενιαία αγορά — Ο αντίκτυπος στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, γνωμοδότηση πρωτοβουλίας, Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, INT 1046, 4 Δεκεμβρίου 2024.

⁹ Έγγραφα του Συμβουλίου 5535/21, 10403/22, 12636/21, 12638/21, 12639/21, 11237/24.

¹⁰ Άρθρα 4 και 5 του πρωτοκόλλου 19 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το κεκτημένο του Σένγκεν το οποίο έχει ενσωματωθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹¹ Απόφαση 2002/192/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2002, σχετικά με το αίτημα της Ιρλανδίας να συμμετέχει σε ορισμένες από τις διατάξεις του κεκτημένου του Σένγκεν.

¹² Σύμφωνα με το άρθρο 2 της εκτελεστικής απόφασης (ΕΕ) 2020/1745 του Συμβουλίου, το 2021 πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις αξιολόγησης σχετικά με την αστυνομική συνεργασία και το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν στο πλαίσιο της πρώτης αξιολόγησης Σένγκεν της Ιρλανδίας. Για την αξιολόγηση της προόδου που σημείωσε η Ιρλανδία, πραγματοποιήθηκε επίσκεψη επαλήθευσης μεταξύ 25 και 29 Νοεμβρίου 2024, σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/922. Μολονότι παρατηρήθηκε πρόοδος, η Ιρλανδία πρέπει ακόμη να αναλάβει περαιτέρω δράση για την εφαρμογή των εκκρεμών διορθωτικών μέτρων. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί την εφαρμογή του σχεδίου δράσης.

¹³ Καλύπτει την εξέταση από την ομάδα αξιολόγησης της εφαρμογής από την Ιρλανδία των απαιτήσεων σχετικά με τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, τη συνεργασία στον τομέα των ναρκωτικών και το άρθρο 26 της σύμβασης Σένγκεν.

¹⁴ Απόφαση 2002/192/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2002, σχετικά με το αίτημα της Ιρλανδίας να συμμετέχει σε ορισμένες από τις διατάξεις του κεκτημένου του Σένγκεν.

αναμένεται επίσης να επεκταθεί στις χώρες αυτές, οι οποίες πρέπει να αποδεχθούν και να εφαρμόσουν το εγχειρίδιο κανόνων Σένγκεν από την ημέρα της προσχώρησής τους στην ΕΕ. Ένα νέο διαφανές, αποδοτικό και αποτελεσματικό πλαίσιο για την προσχώρηση στον χώρο Σένγκεν θα είναι απαραίτητο για να αντιμετωπιστούν οι σύνθετες απαιτήσεις της επέκτασης του εν λόγω χώρου και να εξασφαλιστεί μια καλά προετοιμασμένη διαδικασία ένταξης. Με βάση τα διδάγματα από την τελευταία διεύρυνση του χώρου Σένγκεν, το πλαίσιο πρέπει να παρέχει προβλέψιμη και δίκαιη διαδικασία που θα επιτρέπει στις νέες χώρες να επωφελούνται σταδιακά από τη συμμετοχή στον χώρο Σένγκεν και, τελικά, να προβαίνουν στην κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα ως τελικό ορόσημο.

Η διαδικασία αυτή απαιτεί αυστηρή παρακολούθηση σε όλα τα στάδια, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι νέες χώρες Σένγκεν πληρούν συνεχώς τα υψηλά πρότυπα που εφαρμόζουν οι υφιστάμενες χώρες σε όλους τους τομείς που απαιτούνται για την τελική κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Ως πρώτο βήμα, κατά τη διάρκεια των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, οι χώρες αυτές πρέπει να συνεχίσουν να εργάζονται για τη θέσπιση των νομικών, διοικητικών και επιχειρησιακών προτύπων που απαιτούνται για την ενσωμάτωση του συστήματος Σένγκεν σε ένα πλήρως λειτουργικό εθνικό πλαίσιο διακυβέρνησης έως τον χρόνο της προσχώρησής τους στην ΕΕ. Για τον σκοπό αυτόν απαιτείται ισχυρή προετοιμασία, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής σχεδίου δράσης Σένγκεν, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση του 2024 σχετικά με την πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ¹⁵.

3.2. Εμβάθυνση του χώρου Σένγκεν ώστε να είναι κατάλληλος για την ψηφιακή εποχή

Η ΕΕ μετασχηματίζει επί του παρόντος τον τρόπο λειτουργίας της διαχείρισης των συνόρων, καθώς μετατοπίζεται από τους κατά κύριο λόγο φυσικούς συνοριακούς ελέγχους προς ένα περισσότερο σύγχρονο και ψηφιακό σύστημα διαχείρισης των συνόρων. Είναι αναγκαίο να επιταχυνθεί η **ψηφιοποίηση του πλαισίου Σένγκεν** προκειμένου να αυξηθεί η ασφάλεια των πολιτών, να ενισχυθούν τα εξωτερικά σύνορα και η συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου και να διευκολυνθούν τα καλόπιστα ταξίδια και η ελεύθερη κυκλοφορία εντός του χώρου Σένγκεν και παράλληλα να διασφαλιστεί η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των προτύπων ασφάλειας.

Στο πλαίσιο των προσπαθειών να εξελιχθεί ο χώρος Σένγκεν σε πρότυπο αναφοράς παγκοσμίως για τη διευκόλυνση των απρόσκοπτων και ασφαλών ταξιδιών, τον Ιανουάριο του 2025 άρχισαν να ισχύουν οι νέοι κανόνες¹⁶ που διέπουν την αποτελεσματική χρήση των ταξιδιωτικών πληροφοριών («εκ των προτέρων πληροφορίες για τους επιβάτες») από τις συνοριακές αρχές και τις αρχές επιβολής του νόμου. Πρόκειται για ένα σημαντικό βήμα προς την αύξηση της ασφάλειας χωρίς η αύξηση αυτή να αποβαίνει εις βάρος της ταξιδιωτικής εμπειρίας, με παράλληλο σεβασμό των δικαιωμάτων προστασίας των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής. Το 2025 η Επιτροπή σκοπεύει να δρομολογήσει αξιολόγηση των κανόνων που διέπουν τη χρήση

¹⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής του 2024 σχετικά με την πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ [COM(2024) 690 final της 30.10.2024].

¹⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2025/12 και κανονισμός (ΕΕ) 2025/13.

των δεδομένων που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών για να αναλυθούν η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητά της.

Η ψηφιοποίηση των διαδικασιών στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ αποτελεί βασικό στοιχείο για την αντιμετώπιση των κινδύνων για την ασφάλεια. Τον Δεκέμβριο του 2024 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για τη σταδιακή έναρξη λειτουργίας του **συστήματος εισόδου/εξόδου**. Η εν λόγω πρόταση παρέχει στις χώρες Σένγκεν τη δυνατότητα να αναπτύξουν σταδιακά το σύστημα εισόδου/εξόδου στα εξωτερικά τους σύνορα κατά τη διάρκεια περιόδου έξι μηνών και με τον τρόπο αυτόν εξασφαλίζει στις χώρες Σένγκεν και στον eu-LISA ευελιξία και εργαλεία για την αντιμετώπιση των εναπομεινουσών προκλήσεων πριν από την πλήρη εφαρμογή του συστήματος. Η Επιτροπή ζητεί από τους συννομοθέτες να προβούν σε ταχείες διαπραγματεύσεις και ταχεία έγκριση της πρότασης. Οι προετοιμασίες για την ανάπτυξη του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού** πρέπει να ολοκληρωθούν άμεσα, καθώς ορισμένες χώρες Σένγκεν αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εφαρμογή των απαιτούμενων μέτρων.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, καθώς και τις αρχές των κρατών μελών και τον eu-LISA, να διασφαλίσουν ότι αυτές οι σημαντικές καινοτομίες είναι πλήρως λειτουργικές και ακολουθούν το νέο χρονοδιάγραμμα¹⁷ που συμφωνήθηκε από το Συμβούλιο Σένγκεν τον Μάρτιο του 2025.

Ενώ τα συστήματα αυτά θα ενισχύσουν σημαντικά την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα των ταξιδιών, η πρόταση της Επιτροπής για την **ψηφιοποίηση των ταξιδιωτικών εγγράφων**, η οποία υποβλήθηκε τον Οκτώβριο του 2024¹⁸, αποτελεί μέρος της ευρύτερης δέσμευσης για ψηφιακή καινοτομία προς όφελος των ταξιδιωτών. Στόχος της πρωτοβουλίας αυτής είναι να καθοριστεί ένα κοινό πρότυπο για τα ψηφιακά ταξιδιωτικά έγγραφα και να δημιουργηθεί μια εφαρμογή για φορητές συσκευές διαθέσιμη σε ολόκληρη την ΕΕ η οποία θα συμβάλει στον εξορθολογισμό των συνοριακών ελέγχων και θα εξασφαλίσει απρόσκοπτη ταξιδιωτική εμπειρία για όλους τους ταξιδιώτες. Οι διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο βρίσκονται σε εξέλιξη για να υλοποιηθεί αυτή η φιλοδοξία. Συνεχίζονται επίσης οι εργασίες για τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών χορήγησης θεωρήσεων, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι υπήκοοι τρίτων χωρών επωφελούνται επίσης από περισσότερο αποτελεσματικές και ασφαλείς διαδικασίες χορήγησης θεωρήσεων. Σε συνέχεια της πρότασης της Επιτροπής για τις ψηφιακές θεωρήσεις, οι νομοθετικές διαδικασίες ολοκληρώθηκαν με την έκδοση το 2023. Οι σχετικές εκτελεστικές πράξεις βρίσκονται επί του παρόντος υπό επανεξέταση και στόχος είναι να αρχίσει η ανάπτυξη της ενωσιακής πλατφόρμας υποβολής

¹⁷ Σύμφωνα με το αναθεωρημένο χρονοδιάγραμμα, η εφαρμογή του συστήματος εισόδου/εξόδου θα είναι σταδιακή, αρχής γενομένης από τον Οκτώβριο του 2025. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού θα τεθεί σε λειτουργία το τελευταίο τρίμηνο του 2026.

¹⁸ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη δημιουργία εφαρμογής για την ηλεκτρονική υποβολή ταξιδιωτικών δεδομένων (ενωσιακή ψηφιακή εφαρμογή ταξιδιών) και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2016/399 και (ΕΕ) 2018/1726 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2252/2004 του Συμβουλίου όσον αφορά τη χρήση ψηφιακών ταξιδιωτικών διαπιστευτηρίων [COM(2024) 670 final]· πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την έκδοση και τα τεχνικά πρότυπα ψηφιακών ταξιδιωτικών διαπιστευτηρίων με βάση δελτία ταυτότητας [COM(2024) 671 final].

αιτήσεων θεώρησης το 2026 με σκοπό η έναρξη λειτουργίας της πλατφόρμας και η θέσπιση της ψηφιακής θεώρησης να πραγματοποιηθούν το 2028.

Καθώς οι κοινωνικές και τεχνολογικές αλλαγές σημειώνονται με πρωτοφανή ρυθμό — αδιανόητο όταν δημιουργήθηκε για πρώτη φορά ο χώρος Σένγκεν— ο χώρος Σένγκεν πρέπει να προσαρμοστεί για να διατηρήσει το προβάδισμά του. **Οι αναδύομενες τεχνολογίες και οι ψηφιακές λύσεις** θα διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο κατά τον μετασχηματισμό της διαχείρισης των συνόρων και τη διευκόλυνση του έγκαιρου εντοπισμού των απειλών. Οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη για μελλοντικές ευρωπαϊκές τεχνολογίες διαχείρισης των συνόρων και ασφάλειας θα πρέπει να συνεχίσουν να προστατεύουν τον χώρο Σένγκεν χρησιμοποιώντας προηγμένες ευρωπαϊκές λύσεις στο μέλλον. Για τον σκοπό αυτόν απαιτείται η δημιουργία στενότερων εταιρικών σχέσεων, μεταξύ άλλων με συνδεδεμένες χώρες Σένγκεν και με ενδιαφερόμενα μέρη του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, όπως ερευνητές, επιχειρηματίες, καινοτόμες εταιρείες ή ερευνητικούς και τεχνολογικούς οργανισμούς. Οι εργασίες αυτές πρέπει να συμπληρωθούν με την αύξηση της **ετοιμότητας** μέσω προηγμένων συστημάτων ανίχνευσης απειλών, συνεχούς παρακολούθησης των κρίσιμων υποδομών και με τη θέσπιση πρωτοκόλλων αντίδρασης σε πραγματικό χρόνο. Τα μέτρα αυτά είναι αναγκαία για τη διαχείριση της αυξανόμενης απειλής παραβιάσεων της κυβερνοασφάλειας, μεταξύ άλλων στους οργανισμούς της ΕΕ και στα συστήματα δεδομένων που σχετίζονται με τα σύνορα.

3.3. Εμβάθυνση του χώρου Σένγκεν για την προσαρμογή στο εξελισσόμενο τοπίο της ασφάλειας

Την 1η Απριλίου 2025 η Επιτροπή εξέδωσε την έκθεση **ProtectEU: μια νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για την εσωτερική ασφάλεια**, στην οποία καθορίζονται οι εργασίες για την ενίσχυση του μηχανισμού ασφαλείας της ΕΕ κατά τα επόμενα έτη και την ενσωμάτωση των ζητημάτων ασφαλείας σε όλες τις νομοθετικές πράξεις, τις πολιτικές και τα προγράμματα της ΕΕ. Παρόμοιες προσπάθειες πρέπει να καταβληθούν σε εθνικό επίπεδο, καθώς οι αξιολογήσεις Σένγκεν του 2024 αποκάλυψαν ένα συνεχιζόμενο κενό στη στρατηγική προσέγγιση της εσωτερικής ασφάλειας. Οι εθνικές αρχές εξακολουθούν να λειτουργούν μεμονωμένα, εφαρμόζοντας ad hoc μέτρα, χωρίς ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή προσέγγιση. Με τον τρόπο αυτόν στερούνται οι χώρες Σένγκεν τη δυνατότητα να προσδιορίζουν εθνικές προτεραιότητες, να προβαίνουν σε στρατηγικό σχεδιασμό ικανοτήτων και να σχεδιάζουν διασυνοριακά και συμπληρωματικά μέτρα σε όλα τα επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό). Συνεπώς, για την εγγύηση της εσωτερικής ασφάλειας σε έναν χώρο χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα απαιτείται μια προσέγγιση η οποία να προωθεί τη βαθύτερη και πιο διαρθρωμένη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών επιβολής του νόμου και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη διακυβέρνηση.

Όπως ανακοινώθηκε στη στρατηγική για την εσωτερική ασφάλεια, η Επιτροπή, για να στηρίξει τις συζητήσεις με τα κράτη μέλη στο Συμβούλιο σχετικά με τις εξελισσόμενες προκλήσεις στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας και την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με βασικές προτεραιότητες πολιτικής, θα καταρτίζει και θα παρουσιάζει τακτικές αναλύσεις απειλών για τις προκλήσεις στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ. Για τη στήριξη του ευρύτερου έργου σχετικά με τη βελτίωση της επίγνωσης της κατάστασης, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη

να ενισχύσουν την ανταλλαγή πληροφοριών με την Ενιαία Ικανότητα Ανάλυσης Πληροφοριών (SIAC) και να διασφαλίσουν καλύτερη ανταλλαγή πληροφοριών με τους οργανισμούς και τα όργανα της ΕΕ.

Για την αντιμετώπιση των εξελισσόμενων προκλήσεων στον τομέα της ασφάλειας με πιο συντονισμένο, συνεκτικό και αποτελεσματικό τρόπο, η **διασυνοριακή επιχειρησιακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου** είναι ιδιαίτερος σημαντική. Οι επίμονοι νομικοί περιορισμοί και περιορισμοί λόγω δικαιοδοσίας, οι οποίοι προσδιορίστηκαν στην αξιολόγηση του 2024 της Επιτροπής σχετικά με τις συστάσεις του Συμβουλίου για την επιχειρησιακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου¹⁹, εξακολουθούν να παρεμποδίζουν την αποτελεσματική επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου. Όπως ανακοινώθηκε στην ευρωπαϊκή στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας²⁰, η Επιτροπή θα εργαστεί για τη δημιουργία ομάδας υψηλού επιπέδου για το μέλλον της επιχειρησιακής συνεργασίας στον τομέα της επιβολής του νόμου, ώστε να αναπτυχθεί ένα κοινό στρατηγικό όραμα και να προταθούν απτές λύσεις για τη γεφύρωση των νομικών κενών, τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών και τη διασφάλιση εσωτερικής ασφάλειας υψηλού επιπέδου σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν.

Μία από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αρχές επιβολής του νόμου είναι η εξασφάλιση **νόμιμης πρόσβασης στα δεδομένα**. Η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ ασφάλειας και προστασίας της ιδιωτικής ζωής είναι απαραίτητη για τη διαφύλαξη τόσο της ελευθερίας όσο και της ασφάλειας. Με βάση τις συστάσεις που ενέκρινε η ομάδα υψηλού επιπέδου σχετικά με την πρόσβαση στα δεδομένα για την επιβολή του νόμου τον Μάιο του 2024 και όπως ανακοινώθηκε στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την εσωτερική ασφάλεια, η Επιτροπή θα υποβάλει κατά το πρώτο εξάμηνο του 2025 χάρτη πορείας στον οποίο θα καθορίζονται τα νομικά και πρακτικά μέτρα που προτείνει να ληφθούν για τη διασφάλιση της νόμιμης και αποτελεσματικής πρόσβασης στα δεδομένα.

Τέλος, είναι αναγκαίο να επικαιροποιηθεί το νομικό πλαίσιο για την **καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών**. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να ολοκληρώσουν ταχέως τις διαπραγματεύσεις για την ενίσχυση του ρόλου της Ευρωπόλ στην καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών²¹. Στο μεταξύ, θα συνεχιστούν οι εργασίες για την αναβάθμιση των ήδη διαθέσιμων εργαλείων. Τον Ιανουάριο

¹⁹ Commission Staff Working Document, assessment of the effect given by the Member States to Council Recommendation (EU) 2022/915 of 9 June 2022 on operational law enforcement cooperation [Εγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, αξιολόγηση σχετικά με την εφαρμογή από τα κράτη μέλη της σύστασης (ΕΕ) 2022/915 του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2022, σχετικά με την επιχειρησιακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου]. [SWD(2025) 36 final της 31.1.2025].

²⁰ COM(2025) 148 final.

²¹ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενίσχυση της αστυνομικής συνεργασίας όσον αφορά την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διερεύνηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων, και για την ενίσχυση της στήριξης της Ευρωπόλ στην πρόληψη και την καταπολέμηση εγκλημάτων αυτής της μορφής, καθώς και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/794 [COM(2023) 754 final]· πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση και για την αντικατάσταση της οδηγίας 2002/90/ΕΚ του Συμβουλίου και της απόφασης-πλασίου 2002/946/ΔΕΥ του Συμβουλίου [COM(2023) 755 final].

του 2025 η Επιτροπή υποστήριξε τη δημιουργία επαγγελματικού δικτύου ερευνητών της διαδικτυακής παράνομης διακίνησης μεταναστών, το οποίο διαχειρίζονται το Ευρωπαϊκό Κέντρο κατά της Παράνομης Διακίνησης Μεταναστών της Ευρωπόλ και η μονάδα της ΕΕ για την αναφορά διαδικτυακού περιεχομένου. Το δίκτυο αυτό θα συμβάλει στην εξάρθρωση εγκληματικών ομάδων που δραστηριοποιούνται στο διαδίκτυο. Στη δεύτερη διεθνή διάσκεψη για την παράνομη διακίνηση μεταναστών θα αξιολογηθεί η πρόοδος και θα προωθηθούν περαιτέρω δράσεις για τη στήριξη της εδραίωσης των εργασιών της παγκόσμιας συμμαχίας για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών.

Παρόμοιες πρωτοβουλίες έχουν εφαρμοστεί για την αντιμετώπιση της **διακίνησης ναρκωτικών**, με έμφαση στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τους παράγοντες που συντελούν σε αυτήν την αυξανόμενη απειλή. Η συνεργασία μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών ενδιαφερόμενων μερών είναι καίριας σημασίας για την αντιμετώπιση της κατάχρησης των εμπορικών μεταφορών, όπως προωθείται μέσω της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας Λιμένων. Η πρωτοβουλία θα τροφοδοτήσει την επικείμενη στρατηγική της ΕΕ για τους λιμένες, την οποία η Επιτροπή σχεδιάζει να εγκρίνει το 2025, και όπως ανακοινώθηκε στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την εσωτερική ασφάλεια, θα επεκταθεί ώστε να συμπεριλάβει μικρότερους λιμένες και λιμένες εσωτερικής ναυσιπλοΐας.

4. Το επιχειρησιακό πλαίσιο του Σένγκεν: εφαρμογή

Η πραγματική επιτυχία του Σένγκεν εξαρτάται ουσιαστικά από την αποτελεσματική εφαρμογή του συστήματος από τις χιλιάδες αρχές που δραστηριοποιούνται επιτόπου, συμπεριλαμβανομένων πολλών οργανισμών της ΕΕ. Μόνο μέσω της συνεκτικής, υψηλής ποιότητας και συντονισμένης δράσης μπορούν οι δεσμεύσεις πολιτικής να μετουσιωθούν σε απτή πραγματικότητα. Το επιχειρησιακό πλαίσιο του Σένγκεν υποστηρίζεται από συνοριοφύλακες, υπαλλήλους επιβολής του νόμου και αρχές μετανάστευσης και είναι απαραίτητο για να μετατραπεί το φιλόδοξο όραμα του Σένγκεν σε πραγματικό στρατηγικό πλεονέκτημα. Οι δραστηριότητες αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν του 2024 αποκάλυψαν ότι, ενώ τα θεμέλια του Σένγκεν παραμένουν ισχυρά, εξακολουθούν να παρατηρούνται ορισμένα κενά σε κρίσιμους τομείς. Για την κάλυψή τους απαιτείται στοχευμένη δράση παρακολούθησης ώστε να αποτραπεί ο κίνδυνος οι ελλείψεις αυτές να υπονομεύσουν την ακεραιότητα και τη συνολική ασφάλεια του χώρου Σένγκεν.

4.1. Ενίσχυση της ετοιμότητας πολύ πέρα από τα σύνορά μας

Ο χώρος Σένγκεν ωφελεί πρωτίστως τους Ευρωπαίους πολίτες και κατοίκους, διευκολύνοντας την ελεύθερη κυκλοφορία σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα. Τα οφέλη αυτά επεκτείνονται επίσης σε όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στο έδαφος χώρας Σένγκεν.

Το 2024 ο συνολικός αριθμός των νόμιμων καλόπιστων ταξιδιωτών —δηλαδή των ταξιδιωτών που είτε εισήλθαν με θεώρηση Σένγκεν είτε δικαιούνταν να ταξιδεύουν χωρίς θεώρηση—

υπερέβη το μισό δισεκατομμύριο²². Για βραχεία διαμονή, οι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να έχουν πρόσβαση στον χώρο Σένγκεν μέσω ενός ενοποιημένου **συστήματος θεωρήσεων Σένγκεν**, εκτός εάν δικαιούνται να ταξιδεύουν χωρίς θεώρηση²³. Το σύστημα αυτό, παράλληλα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού που θα τεθεί σε εφαρμογή το 2026, διασφαλίζει τυποποιημένες διαδικασίες συνοριακού ελέγχου, ασφάλειας και εισόδου για βραχεία διαμονή σε όλες τις χώρες Σένγκεν, ενισχύοντας τη συνέπεια και την αποτελεσματικότητα στη διαχείριση τόσο της εσωτερικής κινητικότητας όσο και της εισόδου και εξόδου στα εξωτερικά σύνορα. Πρόκειται για την πρώτη μας γραμμή άμυνας.

Το επίπεδο εφαρμογής των κοινών κανόνων για τις θεωρήσεις είναι υψηλό, όπως εκτιμήθηκε στις δραστηριότητες αξιολόγησης και παρακολούθησης Σένγκεν του 2024. Αρκετές χώρες Σένγκεν αντιμετώπισαν με ταχύτητα ελλείψεις που συνδέονταν με την αποτελεσματικότητα της ροής εργασιών στα προξενία που διεκπεραιώνουν θεωρήσεις Σένγκεν ή με το σύστημα ΤΠ για τη διεκπεραίωση των θεωρήσεων. Ωστόσο, εξακολουθούν να απαιτούνται ορισμένες βελτιώσεις στις χώρες που διεκπεραιώνουν τον μεγαλύτερο όγκο θεωρήσεων Σένγκεν βραχείας διαμονής για την αποτελεσματική διαχείριση του υψηλού αριθμού αιτήσεων.

Οι χώρες παγκοσμίως αναγνωρίζουν τα σημαντικά οφέλη των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που συνδέονται με το Σένγκεν, τα οποία έχουν καίρια σημασία για την παγκόσμια συνδεσιμότητα και συνεργασία. Η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να προάγει **υψηλά παγκόσμια πρότυπα** για τη διαχείριση των συνόρων, τη συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου και την ανταλλαγή πληροφοριών, με ισχυρή προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Η εμβάθυνση των σχέσεων με τις χώρες-εταίρους μας στη γειτονιά μας και πέραν αυτής πρέπει να συνοδευτεί από την αδιαμφισβήτητη δέσμευση για τήρηση των υψηλών προτύπων και των κοινών αξιών μας. Οι τρίτες χώρες που είναι επιλέξιμες για πρόσβαση χωρίς θεώρηση ή για προνομιακές σχέσεις Σένγκεν πρέπει όχι μόνο να αποκομίζουν τα οφέλη αλλά και να τηρούν αυτές τις θεμελιώδεις δεσμεύσεις. Αυτό απαιτεί ισχυρότερη παρακολούθηση και λογοδοσία. Η **νέα στρατηγική της Επιτροπής για τις θεωρήσεις**, η οποία αναμένεται να θεσπιστεί αργότερα εντός του 2025, θα διερευνήσει τον ρόλο της πολιτικής θεωρήσεων ως κινητήριας δύναμης για την ανταγωνιστικότητα και ως μοχλού για την ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ και τη βελτίωση της συνεργασίας με τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων όσον αφορά την επανεισδοχή. Η στρατηγική θα εξετάσει επίσης μέτρα για τη διευκόλυνση της άφιξης κορυφαίων φοιτητών, ερευνητών και εκπαιδευμένων εργαζομένων από τρίτες χώρες για τη στήριξη της Ένωσης δεξιοτήτων²⁴.

²² Βαρόμετρο Σένγκεν+ του Μαρτίου 2025.

²³ Κατόπιν κατά περίπτωση αξιολόγησης για να διαπιστωθεί κατά πόσον τρίτες χώρες πληρούν τα υψηλά πρότυπα Σένγκεν, η ΕΕ εφαρμόζει επί του παρόντος καθεστώς απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης σε 61 τρίτες χώρες, δύο ειδικές διοικητικές περιοχές της Κίνας (Χονγκ Κονγκ και Μακάο) και μία εδαφική αρχή που δεν αναγνωρίζεται ως κράτος από τουλάχιστον ένα κράτος μέλος της ΕΕ (Ταϊβάν). Στο πλαίσιο του εν λόγω καθεστώτος, οι πολίτες τρίτων χωρών με βιομετρικό διαβατήριο μπορούν να εισέλθουν στον χώρο Σένγκεν για βραχεία διαμονή χωρίς να χρειάζονται θεώρηση. Εφαρμόζεται η αρχή της αμοιβαιότητας των θεωρήσεων, η οποία επιτρέπει στους πολίτες της ΕΕ να ταξιδεύουν σε αυτές τις τρίτες χώρες.

²⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Μια Ένωση Δεξιοτήτων [COM(2025) 90 final της 5 Μαρτίου 2025].

Η προώθηση μεγαλύτερης συνοχής και ολοκλήρωσης με τις **υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες** αποτελεί ευκαιρία για ανταλλαγή εμπειριών και επέκταση των βασικών αξιών και προτύπων της ΕΕ στους γείτονές της. Τα τελευταία έτη ο Frontex ενίσχυσε τη στήριξή του προς τις υποψήφιες χώρες. Η ΕΕ διαπραγματεύτηκε συμφωνίες περί καθεστώτος με την Αλβανία, τη Βόρεια Μακεδονία, τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, τη Μολδαβία, το Μαυροβούνιο και τη Σερβία²⁵. Το 2024 η παρουσία του Frontex επεκτάθηκε στα σύνορα Μαυροβουνίου — Αλβανίας. Οι συμφωνίες αυτές επεκτείνουν μια εξαιρετικά σημαντική γραμμή διαχείρισης των συνόρων πέραν των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση πιθανών κινδύνων πριν από την άφιξή τους στην ΕΕ.

Το 2024 οι υποψήφιες χώρες έλαβαν μέτρα για να ευθυγραμμιστούν με τις απαιτήσεις Σένγκεν, συμπεριλαμβανομένης δράσης για τη διασφάλιση υψηλών προτύπων διαχείρισης των συνόρων, την ευθυγράμμιση των πολιτικών για τις θεωρήσεις, την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και των υβριδικών απειλών, καθώς και για την ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της επιβολής του νόμου. Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα Δυτικά Βαλκάνια²⁶ απέφερε απτή πρόοδο όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης. Ωστόσο, η πρόοδος παραμένει άνιση και απαιτείται περαιτέρω δράση για την ευθυγράμμιση όσον αφορά τις θεωρήσεις και τη δημιουργία εθνικού πλαισίου διακυβέρνησης Σένγκεν. Το Μαυροβούνιο και η Σερβία έχουν προβεί σε θετικές ενέργειες για την κατάρτιση σχεδίου δράσης Σένγκεν. Η Επιτροπή παρακολουθεί στενά όλες τις υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες. Οι αρχές των υποψήφιων χωρών θα ενταχθούν σταδιακά στις δραστηριότητες που σχετίζονται με το Σένγκεν, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής τους σε δραστηριότητες κατάρτισης και παρακολούθησης.

Η διεύρυνση συνεπάγεται επίσης την προετοιμασία για την αντιμετώπιση νέων γεωπολιτικών προκλήσεων όσον αφορά τη διαχείριση των συνόρων και τις απειλές κατά της ασφάλειας. Η Επιτροπή θα δώσει προτεραιότητα στις εργασίες αυτές κατά την επανεξέταση της πολιτικής της, εστιάζοντας στην οικοδόμηση ενός δυναμικού συστήματος πλήρως εξοπλισμένου για την αντιμετώπιση μελλοντικών αναγκών και διαμορφώσεων.

Οι χώρες-εταίροι επιδιώκουν να εμβαθύνουν τους δεσμούς τους με τα κράτη μέλη στον χώρο Σένγκεν ώστε να διαμορφώσουν προνομιακές σχέσεις για τη διαχείριση των συνόρων και την ασφάλεια, με απτά οφέλη για τους πολίτες τους και στενότερες διαπροσωπικές επαφές μέσω της διευκόλυνσης των καλόπιστων ταξιδιών και της νόμιμης μετανάστευσης. Ο Frontex διαπραγματεύεται επί του παρόντος ρυθμίσεις συνεργασίας με σχεδόν 20 τρίτες χώρες²⁷, οι οποίες θα μπορούσαν να καλύπτουν την ανταλλαγή πληροφοριών μέσω του EUROSUR και ρυθμίσεις ανάλυσης κινδύνου. Για την περαιτέρω ενίσχυση της ασφάλειας του χώρου Σένγκεν,

²⁵ Η συμφωνία περί καθεστώτος με τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη βρίσκεται στο στάδιο της οριστικοποίησης, ενώ οι συμφωνίες με την Αλβανία, τη Μολδαβία, το Μαυροβούνιο, τη Βόρεια Μακεδονία και τη Σερβία έχουν υπογραφεί και βρίσκονται σε εξέλιξη κοινές επιχειρήσεις.

²⁶ EU Action Plan on the Western Balkans (Σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα Δυτικά Βαλκάνια) — Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

²⁷ Αλβανία, Αρμενία, Βόρεια Μακεδονία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Γκάμπια, ΗΠΑ, Ιορδανία, Καναδάς, Κόσοβο, Λίβανος, Μαρόκο, Μαυριτανία, Μαυροβούνιο, Μολδαβία, Νίγηρας, Νιγηρία, Ουκρανία, Πράσινο Ακρωτήριο, Σενεγάλη και, Σερβία.

η Ευρώπη και τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν εντείνει τις εργασίες τους τα τελευταία έτη όσον αφορά τη βελτίωση της διαβίβασης και της επεξεργασίας πληροφοριών από βασικές τρίτες χώρες²⁸. Η προσέγγιση αυτή διασφαλίζει την αποτελεσματική επεξεργασία και ανταλλαγή σχετικών δεδομένων, ιδίως όσον αφορά υπόπτους τρομοκρατίας, ώστε να διευκολύνεται ο εντοπισμός και η πρόληψη απειλών κατά της ασφάλειας στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ.

Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την επιτυχή ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για τις συμφωνίες μεταξύ της ΕΕ και, αντίστοιχα, της Ισλανδίας και της Νορβηγίας που καλύπτουν τη χρήση δεδομένων από τις καταστάσεις ονομάτων επιβατών. Οι κανόνες δεν αποτελούν τυπικά μέρος του νομικού πλαισίου Σένγκεν αλλά, μόλις τεθούν σε εφαρμογή, θα επιτρέψουν στις εν λόγω χώρες Σένγκεν να διαβιβάζουν και να επεξεργάζονται αυτού του είδους τα δεδομένα, βελτιώνοντας ως εκ τούτου σημαντικά την ικανότητα του χώρου Σένγκεν να καταπολεμά την τρομοκρατία και τα σοβαρά εγκλήματα.

Ο κύκλος Σένγκεν της περιόδου 2025-2026: στενότερος συντονισμός της εξωτερικής δράσης του Σένγκεν

Η παγκόσμια διάσταση του Σένγκεν διαδραματίζει επίσης καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση των **τακτικών αποσταθεροποιήσεων** που χρησιμοποιούνται σε ολόκληρο τον κόσμο, ιδίως σε καταστάσεις γεωπολιτικής αντιπαλότητας, όπως αυτές που εφαρμόζει η Ρωσία. Το πλαίσιο Σένγκεν παρέχει στην ΕΕ τη δυνατότητα να ενεργεί συλλογικά, για παράδειγμα με τη λήψη μέτρων στο πλαίσιο του μηχανισμού αναστολής της απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης και με τη συγκέντρωση πόρων, ιδίως από τους οργανισμούς της ΕΕ, για την αντιμετώπιση κρίσιμων απειλών. Ταυτόχρονα, η ΕΕ μπορεί να δεσμευτεί για μια συντονισμένη προσέγγιση έναντι τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών που επιτρέπουν την είσοδο στον χώρο Σένγκεν²⁹.

Το 2024 η Επιτροπή ανέλυσε την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών που εκδόθηκαν στις 30 Σεπτεμβρίου 2022 σχετικά με τη γενική έκδοση θεωρήσεων για Ρώσους αιτούντες. Από την αξιολόγηση προέκυψε ότι η κοινή δράση έχει οδηγήσει σε σημαντική συνολική μείωση του αριθμού των θεωρήσεων Σένγκεν που χορηγούνται σε Ρώσους υπηκόους, από περισσότερες από 4 εκατομμύρια θεωρήσεις που εκδόθηκαν το 2019 σε 0,5 εκατομμύρια το 2023. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν αποκλίνουσες

²⁸ Για παράδειγμα, τον Μάρτιο του 2025 η ΕΕ και η Βραζιλία υπέγραψαν συμφωνία που ενισχύει την εταιρική σχέση μεταξύ της Ευρώπης και των αρχών επιβολής του νόμου της Βραζιλίας, διευκολύνοντας την ανταλλαγή επιχειρησιακών πληροφοριών.

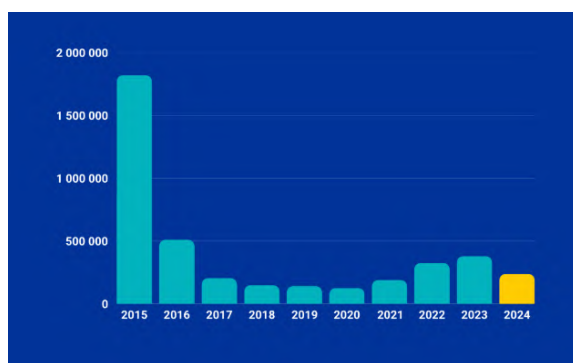
²⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής 1. για την επικαιροποίηση των κατευθυντήριων γραμμών για τη γενική έκδοση θεωρήσεων σε σχέση με Ρώσους αιτούντες σε συνέχεια της απόφασης (ΕΕ) 2022/1500 του Συμβουλίου, της 9ης Σεπτεμβρίου 2022, σχετικά με την εν όλω αναστολή της εφαρμογής της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ρωσικής Ομοσπονδίας για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ρωσικής Ομοσπονδίας και 2. για την παροχή κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τους ελέγχους των Ρώσων πολιτών στα εξωτερικά σύνορα [C(2022) 7111 final].

πρακτικές μεταξύ των χωρών Σένγκεν, οι οποίες θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλεια της ΕΕ. Ορισμένες χώρες εξακολουθούν να εκδίδουν μεγάλο αριθμό τουριστικών θεωρήσεων σε Ρώσους υπηκόους, υπονομεύοντας τις συλλογικές προσπάθειες για την ενίσχυση της ασφάλειας. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να δοθεί προτεραιότητα στη συνεπή εφαρμογή συντονισμένης δράσης έναντι τρίτων χωρών σε όλες τις χώρες Σένγκεν, όπως συζητήθηκε στο Συμβούλιο Σένγκεν τον Μάρτιο του 2025.

4.2. Περισσότερη ασφάλεια για τους ανθρώπους μέσω της ισχυρής διαχείρισης των συνόρων και των πιο αποτελεσματικών επιστροφών

Η υψηλής ποιότητας **ευρωπαϊκή ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων** αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της επιτυχίας του χώρου Σένγκεν. Το 2024 ο χώρος Σένγκεν ήταν για ακόμη μια φορά ο προορισμός με τον μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών στον κόσμο, καθώς το 40 % των παγκόσμιων διεθνών ταξιδιών αφορούσε τα εξωτερικά του σύνορα. Η διαχείριση αυτού του σημαντικού όγκου επιβατών πραγματοποιήθηκε με αποτελεσματικότητα χάρη στην καθημερινή εργασία των περισσότερων από 120 000 υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, παρόλο που ο μεγάλος φόρτος εργασίας δημιουργεί σημαντικές προκλήσεις για τις αρχές.

Ταυτόχρονα, οι γεωπολιτικές συγκρούσεις και οι συγκρούσεις στον τομέα της ασφάλειας αποτέλεσαν μοχλό ενεργοποίησης μεταναστευτικών ροών, περιπλέκοντας περαιτέρω τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων του χώρου Σένγκεν, συμπεριλαμβανομένων των τακτικών εργαλειοποίησης της μετανάστευσης για πολιτικούς σκοπούς. Η εντατικοποίηση των προσπαθειών της ΕΕ, για παράδειγμα μέσω ενισχυμένων εταιρικών σχέσεων με τρίτες χώρες, είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική **μείωση** των παράτυπων διελύσεων των συνόρων. Το 2024 καταγράφηκαν περίπου 240 000 περιπτώσεις εντοπισμού παράτυπης διέλευσης, αριθμός που αντιστοιχεί στο χαμηλότερο επίπεδο από το 2021³⁰.

Παράτυπες διελύσεις των συνόρων προς την ΕΕ (Frontex)

Πέραν του ζητήματος της υψηλής ροής επιβατών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προσπαθούν να παρακάμψουν τις προϋποθέσεις εισόδου, τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ είναι εκτεθειμένα σε αυξανόμενες και περισσότερο σύνθετες **απειλές κατά της ασφάλειας**. Η

³⁰ Σύμφωνα με στοιχεία του Frontex (14 Ιανουαρίου 2025). [Irregular border crossings into EU drop sharply in 2024 \(Κατακόρυφη μείωση των παράτυπων διελύσεων των συνόρων προς την ΕΕ το 2024\)](#).

συνεχιζόμενη βία στο Σαχέλ οδηγεί σε εκτοπισμό και δημιουργεί γόνιμο έδαφος για την ενίσχυση των δικτύων των τρομοκρατικών ομάδων, με Ρώσους μισθοφόρους να επιδεινώνουν δυναμικά τον φαύλο κύκλο της βίας και να διευκολύνουν τις προσπάθειες στρατολόγησης τζιχαντιστών³¹. Ομοίως, οι περιφερειακές κρίσεις εκτός της ΕΕ δημιουργούν αλυσιδωτές επιπτώσεις, παρέχοντας νέα κίνητρα σε τρομοκράτες από ολόκληρο το ιδεολογικό φάσμα να στρατολογούν, να κινητοποιούν ή να αναπτύσσουν τις ικανότητές τους³². Μολονότι οι απειλές αυτές φαίνεται επί του παρόντος να έχουν περισσότερο τοπικό ή περιφερειακό χαρακτήρα, εξακολουθούν να χρήζουν έντονης επαγρύπνησης στα εξωτερικά σύνορα για την πρόληψη της επιστροφής αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών στην ΕΕ και για τον μετριασμό του κινδύνου τρομοκρατίας. Τα εξωτερικά σύνορα παραμένουν επίσης ευάλωτα στο λαθρεμπόριο παράνομων εμπορευμάτων, όπως ναρκωτικά και πυροβόλα όπλα, το οποίο μπορεί να τροφοδοτεί το οργανωμένο έγκλημα.

Η διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ αποτελεί κοινή ευθύνη των χωρών Σένγκεν και της ΕΕ. Σύμφωνα με την εντολή του, ο **Frontex** εξακολουθεί να παρέχει βασική στήριξη για τη διαχείριση των συνόρων με περισσότερους από 2 600 υπαλλήλους του μόνιμου σώματος και τεχνικούς πόρους που αναπτύσσονται στα κράτη Σένγκεν και σε τρίτες χώρες. Το 2024 ο Frontex άρχισε να αναπτύσσει το νέο σχέδιο λειτουργίας και τη νέα δομή διοίκησης, μέσω των οποίων θα διασφαλιστεί η δυνατότητα των αποστολών να ανταποκρίνονται ταχύτερα και με μεγαλύτερη ευελιξία στην επιχειρησιακή κατάσταση. Με βάση τη σημαντική πρόοδο που έχει σημειωθεί τα τελευταία έτη και για την κάλυψη των συνεχών αναγκών, η Επιτροπή θα εργαστεί για την ενίσχυση του Οργανισμού, μεταξύ άλλων παρέχοντάς του τεχνολογίες αιχμής για σκοπούς επιτήρησης και επίγνωσης της κατάστασης. Στο πλαίσιο αυτό, είναι εξαιρετικά σημαντικό οι χώρες Σένγκεν να συνεχίσουν να συνεισφέρουν στην Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή σε εύθετο χρόνο, ιδίως όσον αφορά το προσωπικό και τους πόρους. Επιπλέον, για την περαιτέρω ενίσχυση της ασφάλειας των συνόρων και την τόνωση της συνεργασίας της ΕΕ έναντι των εξελισσόμενων απειλών, η Επιτροπή θα προτείνει κατά το επόμενο έτος την ενίσχυση του Frontex.

Πέραν της διασφάλισης του εφοδιασμού του Frontex με τους πόρους που χρειάζεται για τη στήριξη κοινών επιχειρήσεων επιτόπου, είναι εξαιρετικά σημαντικό οι χώρες Σένγκεν να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους, καθώς εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά στην εφαρμογή των πρακτικών διαχείρισης των συνόρων.

Οι **συνοριακοί έλεγχοι** επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από αυτά τα κενά στην εφαρμογή. Από τις αξιολογήσεις Σένγκεν προκύπτει ότι σχεδόν το ήμισυ των χωρών Σένγκεν αντιμετωπίζει ελλείψεις όσον αφορά τους ανθρώπινους πόρους, την κατάρτιση, την εφαρμογή των διαδικασιών συνοριακών ελέγχων, καθώς και τεχνικά ζητήματα που επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του εξοπλισμού ΤΠ, ιδίως κατά τη χρήση του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν. Η μη αντιμετώπιση αυτών των ελλείψεων συνιστά κενό ασφάλειας για τον χώρο Σένγκεν και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τις χώρες Σένγκεν για να εξετάσει

³¹ Στρατηγική ανάλυση κινδύνου του Frontex για το 2024. [Strategic Risk Analysis 2024 Report.pdf](#)

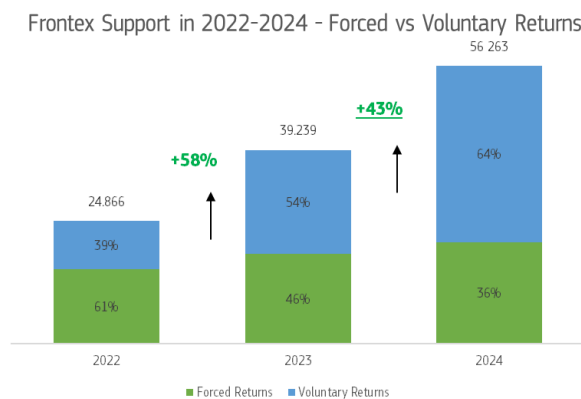
³² COM(2025) 148 final.

τους λόγους της έλλειψης προόδου. Η Επιτροπή θα υποβάλει σχετική έκθεση προόδου στο Συμβούλιο Σένγκεν κατά τη διάρκεια του κύκλου Σένγκεν της περιόδου 2025-2026.

Όσον αφορά την **επιτήρηση των συνόρων**, ορισμένες χώρες Σένγκεν που είναι εκτεθειμένες σε αυξημένες απειλές κατά της ασφάλειας λόγω του υψηλού κινδύνου διακίνησης ναρκωτικών από τρίτες χώρες και της αυξημένης μετανάστευσης παρουσιάζουν σημαντικές ελλείψεις. Τα τρωτά αυτά σημεία επηρεάζουν πρωτίστως την επιτήρηση των θαλάσσιων συνόρων. Κατά το τελευταίο έτος, η ΕΕ διέθεσε πρόσθετα κονδύλια ύψους 378 εκατ. EUR, στο πλαίσιο του Μέσου Χρηματοδοτικής Στήριξης για τη Διαχείριση των Συνόρων και την Πολιτική Θεωρήσεων, για τη στήριξη των χωρών Σένγκεν στην ενίσχυση των οικείων υποδομών και ικανοτήτων επιτήρησης των συνόρων. Η Επιτροπή καλεί τις χώρες Σένγκεν να επιταχύνουν τη δράση για να διασφαλίσουν ότι τα κονδύλια διοχετεύονται στους τομείς με τις πλέον πιεστικές ανάγκες και να βελτιστοποιήσουν τη χρήση της διαθέσιμης τεχνολογίας.

Η αποτελεσματικότερη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων πρέπει να συνοδεύεται από αποτελεσματικά μέτρα για την **επιστροφή** όσων δεν έχουν νόμιμο δικαίωμα παραμονής στα κράτη μέλη. Οι ταξιδιώτες που εισέρχονται είτε για βραχεία είτε για μακρά διαμονή πρέπει να πληρούν όλες τις απαιτήσεις ασφάλειας και να συμμορφώνονται επιμελώς με την απαίτηση εξόδου από τον χώρο Σένγκεν εντός του καθορισμένου χρονικού πλαισίου. Σε αντίθετη περίπτωση, ο χώρος Σένγκεν διαθέτει ένα σύνολο κοινών ελάχιστων κανόνων που διέπουν την επιστροφή των ατόμων χωρίς δικαίωμα παραμονής, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που παρακάμπτουν τις νόμιμες διαδικασίες εισόδου. Μόλις τεθεί σε λειτουργία το σύστημα εισόδου/εξόδου, θα ενισχυθεί η επιβολή με τη βελτίωση του εντοπισμού των προσώπων που υπερβαίνουν τον χρόνο ισχύος της θεώρησής τους, καθώς αντιπροσωπεύουν σημαντικό ποσοστό των ταξιδιωτών που δεν έχουν δικαίωμα παραμονής και πρέπει να επιστρέψουν.

Το 2024 ο αριθμός των πραγματικών επιστροφών αυξήθηκε κατά σχεδόν 12 % σε σύγκριση με το 2023, καθώς ανήλθε σε σχεδόν 123 400 επιστροφές, μεγάλο μέρος των οποίων οφείλεται στη σημαντική αύξηση της στήριξης του Frontex. Κατά το εν λόγω έτος, ο Frontex βοήθησε τις χώρες Σένγκεν για την επιστροφή περισσότερων από 56 000 προσώπων, αριθμός που αντιστοιχεί σε αύξηση 43 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Το ποσοστό οικειοθελών επιστροφών επίσης συνέχισε να αυξάνεται από το 54 % το 2023 στο 64 % των επιστροφών το 2024.

Παρά τη θετική αυτή τάση, η **αποτελεσματικότητα των εθνικών συστημάτων επιστροφής** εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν, καθώς μόνο 1 στα 5 πρόσωπα που πρέπει να επιστρέψουν επιστρέφει στην πραγματικότητα. Τουλάχιστον οι μισές χώρες Σένγκεν εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες στην πραγματοποίηση επιστροφών, και οι δυσκολίες είναι ιδιαίτερα έντονες σε χώρες με υψηλότερο φόρτο υποθέσεων επιστροφής.

Η χρήση κοινών καταχωρίσεων στο **σύστημα πληροφοριών Σένγκεν** για υπηκόους τρίτων χωρών που είναι υποχρεωμένοι να εγκαταλείψουν τον χώρο Σένγκεν έχει συμβάλει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των επιστροφών, με αξιοσημείωτες βελτιώσεις στον συντονισμό και την ανταλλαγή πληροφοριών. Ωστόσο, το σύστημα εξακολουθεί να μην χρησιμοποιείται επαρκώς ως κοινό εργαλείο για τον εντοπισμό προσώπων και τη στήριξη των προσπαθειών επιστροφής, δεδομένου ότι σε ορισμένες χώρες Σένγκεν ο αριθμός των καταχωρίσεων επιστροφής που δημιουργούνται είναι κατά 60 % χαμηλότερος από τον αριθμό των αποφάσεων επιστροφής που εκδίδονται. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να υπάρχουν επαναπατριζόμενοι που έχουν διαφύγει, αλλά δεν υπάρχουν πληροφορίες στο σύστημα ώστε να διασφαλιστεί η επιστροφή τους. Επιπλέον, το 2024 ορισμένες χώρες Σένγκεν δεν συμπεριέλαβαν δακτυλικά αποτυπώματα σε καμία καταχώριση επιστροφής και πολλές δεν συμπεριέλαβαν έγγραφα ταυτότητας και φωτογραφίες, ακόμη και όταν ήταν διαθέσιμα. Για την αντιμετώπιση των ανωτέρω απαιτείται η ανάληψη επείγουσας δράσης σε εθνικό επίπεδο.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ειδικές προκλήσεις που συνδέονται με τους υπηκόους τρίτων χωρών που συνιστούν απειλή για την ασφάλεια, ο συντονιστής επιστροφών της ΕΕ παρείχε καθοδήγηση σχετικά με τη χρήση των καταχωρίσεων επιστροφής του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν και της «επισημάνσης ασφαλείας», με βάση τις πρακτικές των κρατών μελών.

Θεματική αξιολόγηση του 2024 για πιο αποτελεσματικές επιστροφές

Για τη στήριξη του ευρωπαϊκού συστήματος επιστροφής, η Επιτροπή διενήργησε θεματική αξιολόγηση Σένγκεν σχετικά με την αποτελεσματικότητα του συστήματος επιστροφής. Εντόπισε πρόοδο όσον αφορά την ανάπτυξη των εθνικών συστημάτων επιστροφής αλλά αποκάλυψε επίσης ότι η κατάσταση είναι σύνθετη, καθώς τα εθνικά νομικά πλαίσια και οι διαδικασίες διαφέρουν μεταξύ των χωρών Σένγκεν, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται η συνολική αποτελεσματικότητα της ΕΕ.

Από την αξιολόγηση αναδείχθηκαν **τρία κύρια ζητήματα**. Πρώτον, η έλλειψη ανάλυσης κινδύνου για την πρόβλεψη των διακυμάνσεων του φόρτου υποθέσεων επιστροφής δεν επιτρέπει στις εθνικές αρχές να λαμβάνουν μέτρα ετοιμότητας, συμπεριλαμβανομένου του ολοκληρωμένου σχεδιασμού των πόρων, ιδίως για τον σχεδιασμό αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων. Δεύτερον, οι χώρες Σένγκεν αντιμετωπίζουν προκλήσεις όσον αφορά τη διασφάλιση ομαλής διαδικασίας επιστροφής λόγω ανεπαρκειών σε βασικά στάδια, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος προσφυγών, της αποτελεσματικής ταυτοποίησης πριν από την επιστροφή και της επαρκούς παρακολούθησης της συμμόρφωσης με την υποχρέωση επιστροφής. Τρίτον, η επιχειρησιακή εφαρμογή των

καταχωρίσεων επιστροφής στο πλαίσιο του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν, από όλες τις εθνικές αρχές, πρέπει να ενισχυθεί ώστε να επιτευχθεί αποτελεσματικότερη λήψη αποφάσεων στις διαδικασίες επιστροφής.

Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, οι χώρες Σένγκεν μπορούν να αντλήσουν διδάγματα από ευρύ φάσμα **βέλτιστων πρακτικών** που έχουν προσδιοριστεί. Για παράδειγμα, ορισμένες χώρες (Κάτω Χώρες, Νορβηγία) έχουν θεσπίσει ολοκληρωμένους κύκλους σχεδιασμού και ελέγχου για όλες τις αρχές που συμμετέχουν στη διαδικασία επιστροφής, διευκολύνοντας τον τακτικό συντονισμό και διασφαλίζοντας τη βέλτιστη κατανομή των πόρων. Επιπλέον, η χρήση εργαλείων ΤΠ για τη διαχείριση υποθέσεων τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο μεταξύ των διαφόρων αρχών έχει αποδειχθεί επωφελής (Αυστρία, Εσθονία, Κάτω Χώρες, Νορβηγία). Εξίσου σημαντικές είναι οι πρακτικές που δίνουν προτεραιότητα στην παροχή συμβουλών σε θέματα επιστροφής ως βασικό βήμα σε κάθε διαδικασία επιστροφής, προσαρμοσμένο στις ειδικές ανάγκες των επαναπατριζόμενων (Αυστρία, Βουλγαρία, Κάτω Χώρες, Νορβηγία), το οποίο μπορεί να βελτιώσει σημαντικά τη συνολική αποτελεσματικότητα των επιστροφών.

Η διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης δεν αποτελεί πλέον επιλογή. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή πρότεινε ένα νέο νομικό πλαίσιο για τις επιστροφές³³ και καλεί τους συννομοθέτες να σημειώσουν ταχεία πρόοδο στις διαπραγματεύσεις. Είναι καιρός να προχωρήσουμε πέρα από τις κατακερματισμένες λύσεις και να σημειώσουμε πρόοδο όσον αφορά την αναγνώριση και την εκτέλεση των αμοιβαίων αποφάσεών μας, συγκεντρώνοντας παράλληλα τους αναγκαίους εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους κατά τρόπο επωφελή για όλους, αναγνωρίζοντας αμοιβαία τα πλεονεκτήματα του καθενός όσον αφορά τη συμβολή στο ευρύτερο ευρωπαϊκό συμφέρον. Εν αναμονή της επίτευξης συμφωνίας και της εφαρμογής του νέου νομοθετικού πλαισίου για τις επιστροφές, η Επιτροπή καλεί τις χώρες Σένγκεν να εφαρμόσουν χωρίς καθυστέρηση τις συστάσεις που εκδόθηκαν στο πλαίσιο της θεματικής αξιολόγησης, ώστε να αξιοποιήσουν με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο τα υφιστάμενα πλαίσια και να αποφέρουν καλύτερα και ταχύτερα αποτελέσματα.

4.3. Υψηλό επίπεδο συντονισμένης δράσης εντός του χώρου Σένγκεν

Το υψηλό επίπεδο επίγνωσης της κατάστασης, ιδίως στα εξωτερικά σύνορα, αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την ετοιμότητα σε ένα εξελισσόμενο τοπίο ασφάλειας. Το πλαίσιο της ΕΕ προσφέρει ήδη αξιόπιστα εργαλεία για την **επίγνωση της κατάστασης και την ανάλυση κινδύνου**, όπως το EUROSUR που έχει σχεδιαστεί για τη βελτίωση της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων ενσωματώνοντας πληροφορίες σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων δορυφορικών εικόνων, συστήματα πληροφοριών και εφαρμογές υποβολής εκθέσεων για την ενίσχυση της επίγνωσης της κατάστασης στα σύνορα της ΕΕ. Ωστόσο, περίπου το 50 % των χωρών Σένγκεν εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικές αδυναμίες, οι οποίες συχνά συνδέονται με την έλλειψη εκπαιδευμένου προσωπικού και την

³³ COM(2025) 101 final.

ανεπαρκή διυπηρεσιακή συνεργασία και οι οποίες περιορίζουν τις δυνατότητες αυτών των εργαλείων. Για την αντιμετώπιση των ελλείψεων που έχουν εντοπιστεί και την παροχή πρακτικής καθοδήγησης στις χώρες Σένγκεν και στον Frontex σχετικά με την εφαρμογή και τη διαχείριση του EUROSUR, η Επιτροπή εξέδωσε τον Ιανουάριο του 2025 σύσταση για την κατάρτιση του εγχειριδίου EUROSUR³⁴.

Στον κύκλο Σένγκεν της περιόδου 2025-2026, είναι αναγκαίο να αξιοποιηθούν οι υφιστάμενες προσπάθειες και να εξασφαλιστεί η πρόληψη των αναδυόμενων απειλών, μέσω της διατήρησης σαφούς εικόνας όσον αφορά τις επιτόπιες εξελίξεις. Για τον σκοπό αυτόν απαιτείται η μεγιστοποίηση της χρήσης των διαθέσιμων εργαλείων, όπως το EUROSUR, και η εφαρμογή μιας περισσότερο αξιόπιστης και ολοκληρωμένης αναλυτικής προσέγγισης, με την ενεργό συμμετοχή των οργανισμών της ΕΕ.

Η ταχεία και αποτελεσματική **ανταλλαγή πληροφοριών** μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου παραμένει ένα από τα ισχυρότερα εργαλεία για την πρόληψη και την καταπολέμηση του εγκλήματος. Έως το τέλος του 2024 όλες οι χώρες Σένγκεν έπρεπε να μεταφέρουν τους νέους κανόνες της οδηγίας για την ανταλλαγή πληροφοριών³⁵ στα εθνικά τους συστήματα, ώστε να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη και συντονισμένη επικοινωνία. Έντεκα χώρες Σένγκεν δεν έχουν ακόμη κοινοποιήσει τη μεταφορά της εν λόγω οδηγίας³⁶ και επτά έχουν κοινοποιήσει μόνο μερική μεταφορά. Αρκετές χώρες δεν έχουν ακόμη δημιουργήσει ένα λειτουργικό ενιαίο σημείο επαφής συνδεδεμένο με ένα διαλειτουργικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων. Οι καθυστερήσεις αυτές θέτουν σε κίνδυνο όλους μας. Είναι επιτακτική ανάγκη όλες οι χώρες να ολοκληρώσουν τη νομική και τεχνική εφαρμογή, ώστε οι αρχές επιβολής του νόμου να μπορούν να ανταλλάσσουν πληροφορίες με ταχύτητα.

Οι δυνατότητες των ενισχυμένων λειτουργικών δυνατοτήτων των συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας, ιδίως του **συστήματος πληροφοριών Σένγκεν**, δεν έχουν ακόμη αξιοποιηθεί πλήρως όσον αφορά την ενίσχυση της ασφάλειας. Επιπλέον, πολλές χώρες Σένγκεν εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις κατά την εφαρμογή κρίσιμων λειτουργιών στα εξωτερικά σύνορα, όπως οι αναζητήσεις δακτυλικών αποτυπωμάτων κατά τη χρήση του **Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις**. Οι δυσκολίες αυτές, οι οποίες οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην έλλειψη επαρκών πόρων, έχουν ως αποτέλεσμα τα εν λόγω εργαλεία να μην αξιοποιούνται επαρκώς και να εξακολουθούν να υπάρχουν κρίσιμα κενά στον τομέα της ασφάλειας. Χωρίς στοχευμένες επενδύσεις και σταθερή δέσμευση για την πλήρη εφαρμογή των συστημάτων πληροφοριών για τον χώρο Σένγκεν και για τις θεωρήσεις, οι δυνατότητες

³⁴ Commission Recommendation of 17.1.2025 establishing the practical handbook for the implementation and management of EUROSUR ('EUROSUR Handbook') [Σύσταση της Επιτροπής, της 17ης Ιανουαρίου 2025, για την κατάρτιση του πρακτικού εγχειριδίου για την εφαρμογή και τη διαχείριση του EUROSUR («Εγχειρίδιο EUROSUR»)] [C(2025) 117 final].

³⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2023/977 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2023, σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών και την κατάρτιση της απόφασης-πλαίσιο 2006/960/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 134 της 22.5.2023, σ. 1).

³⁶ Στις 31 Ιανουαρίου 2025 η Επιτροπή κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει με την αποστολή προειδοποιητικής επιστολής σε 18 κράτη μέλη (Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχία, Δανία, Γερμανία, Εσθονία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Κροατία, Κύπρος, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία και Σλοβενία).

τους να χρησιμεύσουν ως ισχυρός και αξιόπιστος πυλώνας ασφάλειας παραμένουν αναξιοποίητες.

Παράλληλα με την επίτευξη της απρόσκοπτης ανταλλαγής πληροφοριών και με σκοπό τη συμπλήρωση των μέτρων για τα εξωτερικά σύνορα, είναι αναγκαία η διαρθρωμένη και αποτελεσματική **συνεργασία για τη διασυνοριακή επιχειρησιακή επιβολή του νόμου**.

Οι συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν από τον συντονιστή Σένγκεν κατά τη διάρκεια του κύκλου Σένγκεν της περιόδου 2023-2024, καθώς και οι πρόσφατες επισκέψεις αξιολόγησης Σένγκεν σε ορισμένες χώρες Σένγκεν (Τσεχία, Κροατία, Ουγγαρία και Σλοβακία) κατέδειξαν ότι η διασυνοριακή συνεργασία, ιδίως στις περιφερειακές και παραμεθόριες περιοχές, βελτιώθηκε σημαντικά κατά το προηγούμενο έτος. Το 2024 ανανεώθηκαν αρκετές διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες για να παρασχεθεί συνδρομή στις αρχές ώστε να μετατρέψουν αυτούς τους στόχους συνεργασίας σε επιτόπια δράση, συμπεριλαμβανομένων διατάξεων σχετικά με την άσκηση αστυνομικών και άλλων δημόσιων αρμοδιοτήτων στις παραμεθόριες περιοχές, όπως προβλέπεται στον αναθεωρημένο κώδικα συνόρων του Σένγκεν.

Κατά το τελευταίο έτος, δόθηκε επίσης αυξανόμενη έμφαση στην εφαρμογή πιο στρατηγικών εργαλείων που ακολουθούν μια «προσέγγιση που καλύπτει το σύνολο της διαδρομής», η οποία βαίνει πέραν της αντιμετώπισης των άμεσων κινδύνων που προκύπτουν στις εσωτερικές παραμεθόριες περιφέρειες και προχωρά στην αντιμετώπιση των απειλών στα εξωτερικά σύνορα. Το 2024 ενισχύθηκε περαιτέρω η περιφερειακή πρωτοβουλία Σένγκεν μεταξύ Αυστρίας, Βουλγαρίας, Ελλάδας, Ουγγαρίας, Ρουμανίας και Σλοβακίας. Περιλαμβάνει πλέον μέτρα στα σύνορα Βουλγαρίας-Τουρκίας για την αποτελεσματικότερη πρόληψη των απειλών πριν από την άφιξή τους στον χώρο Σένγκεν. Ομοίως, η Κροατία, η Ιταλία και η Σλοβενία πρόκειται να εφαρμόσουν κοινές περιπολίες κατά μήκος των συνόρων τους με τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, ενισχύοντας την περιφερειακή συνεργασία.

Οι θετικές αυτές εξελίξεις επιβεβαιώνουν τις δυνατότητες της σύστασης (ΕΕ) 2022/915 του Συμβουλίου, της 9 Ιουνίου 2022, σχετικά με την επιχειρησιακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου³⁷ και της σύστασης της Επιτροπής, της 23ης Νοεμβρίου 2023, σχετικά με εναλλακτικά μέτρα αντί των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα³⁸. Οι χώρες Σένγκεν έχουν αναπτύξει από κοινού πολλές νέες πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων κοινών αστυνομικών τμημάτων και τακτικών διασυνοριακών κοινών αναλύσεων κινδύνου για την καλύτερη προσαρμογή των κοινών επιχειρήσεων. Επιπλέον, αρκετές χώρες εφαρμόζουν τη διαδικασία μεταφοράς που θεσπίστηκε με τον αναθεωρημένο κώδικα συνόρων του Σένγκεν³⁹, η οποία αποσκοπεί στη διευκόλυνση της άμεσης μεταφοράς παράτυπων μεταναστών στα εσωτερικά σύνορα, ενώ ρυθμίσεις βρίσκονται σε εξέλιξη για τη διασφάλιση της πρακτικής εφαρμογής της. Η Επιτροπή καλεί τις χώρες Σένγκεν να συνεργαστούν στενά με τις γειτονικές τους χώρες, ιδίως στις περιπτώσεις στις οποίες έχουν επανεισαχθεί οι έλεγχοι κατά μήκος των εσωτερικών

³⁷ ΕΕ L 158 της 13.6.2022, σ. 53.

³⁸ Σύσταση της Επιτροπής, της 23ης Νοεμβρίου 2023, σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά σοβαρές απειλές κατά της εσωτερικής ασφάλειας και της δημόσιας τάξης στον χώρο χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα (ΕΕ L, 2024/268, 17.1.2024).

³⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1717 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (ΕΕ L, 2024/1717, 20.6.2024).

συνόρων, να αναπτύξουν νέες πρωτοβουλίες συνεργασίας και να διευκολύνουν τους ταξιδιώτες ώστε να διασχίζουν απρόσκοπτα τα εσωτερικά σύνορα.

Ταυτόχρονα, εξακολουθούν να υπάρχουν αναξιοποίητες δυνατότητες όσον αφορά την επιχειρησιακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου, καθώς οι εθνικές προσεγγίσεις ποικίλλουν σημαντικά και δεν εξετάζονται ούτε εφαρμόζονται πάντα με στρατηγικό τρόπο. Μολονότι έχουν αναπτυχθεί νέες πρωτοβουλίες και πρακτικές, αυτές δεν αναπαράγονται ομοιόμορφα σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν και, σε πολλές περιπτώσεις, δεν θεωρούνται μέρος της ευρύτερης εργαλειοθήκης ασφάλειας του Σένγκεν. Η ενίσχυση των εθνικών προσπαθειών και η πλήρης αξιοποίηση των οφελών της στενότερης συνεργασίας είναι προς το κοινό συμφέρον. Αυτό θα συμβάλει επίσης στην αντιμετώπιση των διαταραχών στα εσωτερικά σύνορα και στη διασφάλιση της ορθής λειτουργίας των διελεύσεων των συνόρων κατά μήκος του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (ΔΕΔ-Μ).

Οι αξιολογήσεις Σένγκεν το 2024 επιβεβαίωσαν ότι πολλές χώρες Σένγκεν εξακολουθούν να μη διαθέτουν το νομικό πλαίσιο για την εφαρμογή αποτελεσματικής διασυνοριακής συνεργασίας, καθώς αρκετές συμφωνίες παραμένουν παρωχημένες. Υπάρχουν επίσης επιχειρησιακά εμπόδια σε ορισμένες χώρες, όπως περιορισμοί στη διενέργεια επαρκούς παρακολούθησης μέσω φορητών συσκευών ή νομικοί περιορισμοί στη δυνατότητα της αστυνομίας να λαμβάνει δεδομένα επιβατών από φορείς εκμετάλλευσης πορθμείων. Τα εμπόδια αυτά είχαν ως αποτέλεσμα, σε ορισμένες περιπτώσεις, την επαναφορά των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, ενώ σε πολλές περιπτώσεις τα ίδια αποτελέσματα θα μπορούσαν να επιτευχθούν, συχνά με περισσότερο αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο, με τη χρήση των εθνικών αστυνομικών δυνάμεων.

Είναι ιδιαίτερος επείγουσα η λήψη διορθωτικών μέτρων στις χώρες Σένγκεν που έχουν κοινοποιήσει την επαναφορά των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, καθώς οι έλεγχοι αυτοί συνιστούν παρέκκλιση από τις αρχές στις οποίες βασίζεται η συνεργασία Σένγκεν. Από τον Απρίλιο του 2025 **δέκα χώρες Σένγκεν** έχουν επαναφέρει ή επεκτείνει τους **ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα**.

Στις 10 Ιουλίου 2024 άρχισε να ισχύει ο αναθεωρημένος κώδικας συνόρων του Σένγκεν. Περιλαμβάνει επικαιροποιημένο πλαίσιο για την επαναφορά των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, με σαφέστερες προθεσμίες και αυστηρότερες υποχρεώσεις παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων για τις χώρες Σένγκεν και την Επιτροπή. Η έναρξη ισχύος του αναθεωρημένου κώδικα συνόρων του Σένγκεν θεωρείται ως η έναρξη του νέου νομικού πλαισίου, το οποίο σημαίνει ότι οι προθεσμίες και οι υποχρεώσεις βάσει του νέου κώδικα θα υπολογίζονται από τη στιγμή της πρώτης κοινοποίησης από την έναρξη ισχύος του. Η Επιτροπή έχει εγκρίνει υποδείγματα για τις κοινοποιήσεις και τις εκθέσεις που πρέπει να υποβάλλουν τα κράτη μέλη κατά την επαναφορά των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα.

Η Επιτροπή παρακολουθεί στενά τις δράσεις των χωρών Σένγκεν, συμμετέχοντας σε διαρθρωμένο διάλογο με όλα τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη για τον εντοπισμό τυχόν κενών ή ασυνεπειών στην εφαρμογή των νέων κανόνων, συμπεριλαμβανομένων των πρακτικών μεταφοράς στα εσωτερικά σύνορα. Οι συνεχείς αξιολογήσεις έχουν ως στόχο να διασφαλίσουν ότι κάθε μέτρο που εφαρμόζεται είναι τόσο αναλογικό όσο και αναγκαίο· και δεύτερον, να

εξασφαλίσουν ότι οι κοινοποιήσεις για την επαναφορά των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα περιορίζονται αυστηρά σε πραγματικές και δικαιολογημένες περιπτώσεις, ιδίως σε περιπτώσεις όπου τα εν λόγω μέτρα απλώς ενισχύουν τις προσπάθειες αστυνομικής συνεργασίας.

Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την αύξηση της επιχειρησιακής συνεργασίας, μεταξύ άλλων σε περιφερειακό επίπεδο, και προωθεί περαιτέρω πρωτοβουλίες, όπως η άσκηση αστυνομικών εξουσιών σε παραμεθόριες περιοχές, οι οποίες αποτελούν ισχυρά εργαλεία για την αντιμετώπιση των θεμιτών ανησυχιών των κρατών μελών σχετικά με τη μετανάστευση και την ασφάλεια. Η Επιτροπή παραμένει προσηλωμένη στην τήρηση των αρχών της ελεύθερης κυκλοφορίας και της ασφάλειας σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν και θα δώσει την κατάλληλη συνέχεια, ανάλογα με τις ανάγκες, στον επικείμενο κύκλο Σένγκεν, μεταξύ άλλων με την έκδοση γνώμων, όπως ορίζεται στον αναθεωρημένο κώδικα συνόρων του Σένγκεν.

5. Προτεραιότητες κατά τον κύκλο Σένγκεν της περιόδου 2025-2026

Τα οφέλη που έχει αποφέρει ο χώρος Σένγκεν στους πολίτες της ΕΕ δύσκολα θα μπορούσαν να τα διανοηθούν τα πέντε ιδρυτικά κράτη μέλη όταν υπέγραψαν τη συμφωνία του Σένγκεν πριν από 40 χρόνια. Με την πάροδο του χρόνου ο χώρος Σένγκεν εξελίχθηκε σε ένα ισχυρό και ολοκληρωμένο σύστημα, το οποίο διαχειρίζεται αποτελεσματικά τα εξωτερικά σύνορα, την ασφάλεια και τη μετανάστευση με συντονισμένο τρόπο, με πλήρη σεβασμό των ευρωπαϊκών αξιών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Για να διατηρηθούν και να αξιολογηθούν αυτά τα επιτεύγματα, ο χώρος Σένγκεν απαιτεί συνεχή προσοχή και δέσμευση. Σαράντα χρόνια μετά τη δημιουργία του χώρου Σένγκεν, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι το γεωπολιτικό τοπίο και το τοπίο της ασφάλειας έχουν αλλάξει και να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλιστεί ότι τα θεμέλια του Σένγκεν είναι επαρκώς ανθεκτικά ώστε να αντεπεξέλθουν στις μελλοντικές προκλήσεις. Με την υπό εξέλιξη διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ, το στοιχείο αυτό αποτελεί προτεραιότητα για την Επιτροπή.

Στον **κύκλο Σένγκεν της περιόδου 2025-2026** είναι αναγκαίο να ενισχυθεί η δράση σε τρεις βασικούς τομείς. Πρώτον, είναι σημαντικό να εδραιωθεί το **πλαίσιο διακυβέρνησης** για την ενίσχυση του **συντονισμού των πολιτικών**. Με τον τρόπο αυτόν παρέχονται σημαντικές ευκαιρίες για την υιοθέτηση μιας πιο διαρθρωμένης προσέγγισης, στο πλαίσιο της οποίας δίνεται προτεραιότητα στην αποτελεσματική εφαρμογή, την κοινή ευθύνη και τη σαφή λογοδοσία σε όλα τα επίπεδα.

Προτεραιότητα 1: εδραίωση του πλαισίου διακυβέρνησης με βάση την πρόοδο που σημειώθηκε κατά το προηγούμενο έτος και με σκοπό την εφαρμογή μιας πιο διαρθρωμένης προσέγγισης, επικεντρωμένης στην εφαρμογή, την κοινή ευθύνη και τη λογοδοσία. Μολονότι η τεχνική παρακολούθηση παραμένει σημαντική, δεν επαρκεί και, ως εκ τούτου, απαιτείται ενίσχυση της πολιτικής διακυβέρνησης για την επίτευξη αυτής της προόδου.

- Σε **επίπεδο ΕΕ**, αυτό απαιτεί την καθιέρωση διαρθρωμένου πλαισίου για την παρακολούθηση των προτεραιοτήτων, συμπεριλαμβανομένης μεγαλύτερης

πολιτικής εποπτείας. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με τις προεδρίες του Συμβουλίου και τις χώρες Σένγκεν στον τομέα αυτόν.

- Σε **εθνικό επίπεδο**, οι χώρες Σένγκεν πρέπει να αναπτύξουν περαιτέρω αποτελεσματικά εθνικά συστήματα διακυβέρνησης με ισχυρότερο εσωτερικό συντονισμό όλων των θεμάτων που σχετίζονται με τον χώρο Σένγκεν. Οι υποψήφιος προς ένταξη στην ΕΕ χώρες πρέπει επίσης να αναπτύξουν τέτοια εθνικά συστήματα διακυβέρνησης πριν από την προσχώρηση, ώστε να προετοιμαστούν για την ένταξή τους στον χώρο Σένγκεν.

Δεύτερον, είναι αναγκαία μια διαρθρωμένη και συνεκτική προσέγγιση της **ασφάλειας**, για την οποία απαιτείται στενότερη αστυνομική συνεργασία. Δεδομένων των συνεχιζόμενων νομικών και επιχειρησιακών περιορισμών, θα πρέπει να συνεχιστούν οι εργασίες σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου. Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που καλύπτει το πλήρες φάσμα των απειλών κατά της ασφάλειας πρέπει να αποτελέσει τον κεντρικό πυλώνα του συστήματος Σένγκεν.

Προτεραιότητα 2: διαρθρωμένη και συνεκτική προσέγγιση της αστυνομικής συνεργασίας για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την επιχειρησιακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου και του κώδικα συνόρων του Σένγκεν, και μετάβαση σε πρωτοβουλίες περιφερειακής συνεργασίας με την εφαρμογή της προσέγγισης που καλύπτει το σύνολο της διαδρομής.

- Σε **επίπεδο ΕΕ**, πρέπει να δοθεί συνέχεια στο κύριο συμπέρασμα της αξιολόγησης της Επιτροπής σχετικά με τις συστάσεις που αφορούν την αστυνομική συνεργασία, όπου αναφέρεται ότι οι επίμονες νομικές, τεχνικές και επιχειρησιακές προκλήσεις αναδεικνύουν τα όρια των υφιστάμενων μη δεσμευτικών συστάσεων. Θα δρομολογηθεί στρατηγική συζήτηση σε επίπεδο ΕΕ για την ανάπτυξη κοινού οράματος.
- Σε **εθνικό επίπεδο**, οι χώρες Σένγκεν πρέπει να αξιολογήσουν εκ νέου τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες συνεργασίας υπό το πρίσμα της ευρύτερης διάστασης των απειλών, οι οποίες εκτείνονται πέραν των άμεσων γειτόνων και απαιτούν συντονισμένη αντιμετώπιση των προκλήσεων σε όλο το μήκος της διαδρομής. Για τον σκοπό αυτόν απαιτείται η χρήση όλων των εργαλείων διασυνοριακής συνεργασίας, μεταξύ άλλων στις εσωτερικές παραμεθόριες περιοχές, σύμφωνα με τον αναθεωρημένο κώδικα συνόρων του Σένγκεν. Ο συντονιστής Σένγκεν θα συνεχίσει να στηρίζει τις εργασίες για την επιχειρησιακή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου, μεταξύ άλλων με την οικοδόμηση στενότερης συνεργασίας με τις αρχές επιβολής του νόμου από τις υποψήφιος προς ένταξη στην ΕΕ χώρες.

Τρίτον, πρέπει να επιταχυνθούν οι προσπάθειες για την εκπλήρωση των υποσχέσεων **ψηφιοποίησης**, καθώς βασικό ορόσημο πρέπει να επιτευχθούν τους προσεχείς μήνες, ώστε να διασφαλιστεί ότι το σύστημα εισόδου/εξόδου και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού βρίσκονται σε ορθή πορεία για την τήρηση του νέου

χρονοδιαγράμματος. Είναι σημαντικό να αποφευχθούν περαιτέρω καθυστερήσεις, καθώς θα έχουν ως αποτέλεσμα σημαντικό κόστος, συμπεριλαμβανομένων παρατεταμένων τρωτών σημείων στον τομέα της ασφάλειας, ανεπαρκειών στη διαχείριση των συνόρων και χαμένων ευκαιριών για εξορθολογισμό των διαδικασιών μετανάστευσης.

Προτεραιότητα 3: επιτάχυνση της ψηφιοποίησης των διαδικασιών και των συστημάτων για την αύξηση της ασφάλειας και της αποτελεσματικότητας στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ και εντός του χώρου χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα.

- Σε **επίπεδο ΕΕ**, αυτό απαιτεί ισχυρή πολιτική παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τα ορόσημα και το αναθεωρημένο χρονοδιάγραμμα. Ταυτόχρονα, πρέπει να συνεχιστούν οι στρατηγικές συζητήσεις σχετικά με το ευρύτερο πλαίσιο ψηφιοποίησης για την αντιμετώπιση των κενών στην ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα, μεταξύ άλλων όσον αφορά την ασφάλεια των εγγράφων, τη διαχείριση της μετανάστευσης και την επιστροφή.
- Σε **εθνικό επίπεδο**, οι χώρες Σένγκεν θα πρέπει να αξιοποιήσουν καλύτερα τα υφιστάμενα εργαλεία, ιδίως τα συστήματα πληροφοριών για τον χώρο Σένγκεν και τις θεωρήσεις. Οι χώρες Σένγκεν πρέπει να θέσουν σε λειτουργία τον εξοπλισμό, τις διαδικασίες και τα συστήματα που θα καταστήσουν δυνατή την έγκαιρη και αποτελεσματική ανάπτυξη του πλαισίου διαλειτουργικότητας, ιδίως του συστήματος εισόδου/εξόδου, του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού, του Eurodac και του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις.

Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο Σένγκεν να εγκρίνει τις προτεραιότητες αυτές κατά την επόμενη σύνοδό του τον Ιούνιο του 2025. Οι προτεραιότητες και οι προβληματισμοί που διατυπώνονται για τον νέο κύκλο Σένγκεν θα πρέπει να αποτελέσουν τη βάση για αυξημένο πολιτικό διάλογο τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μεταξύ άλλων τόσο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο και στο Συμβούλιο.